

ИНДИЙСКИ ПРИКАЗКИ

НАРОДНА МЛАДЕЖ

ИНДИЙСКИ ПРИКАЗКИ ПОДБРАНИ СЛУЧКИ ИЗ СТАРИННИЯ ИНДИЙСКИ ЕПОС МАХАБХАРАТА

Превод: Надя Трендафилова

chitanka.info

Млади читатели, в ръцете си държите нова книга — „Индийски приказки“, която ще ви срещне с герои от далечното минало на Индия, дали основа на старинния епос „Махабхарата“, или „Велико сказание за потомците на Бхарата“.

Основният разказ проследява живота и съдбата на синовете на цар Панду, починал рано, и на синовете на слепия му брат Дритаращра, поел управлението на царството.

При все че принцовете братовчеди Арджуна, Юдищира и Бхимасена, синове на цар Панду, и Дурьодан, Дюсазана и Карна, синове на Дритаращра, живеят като братя и заедно се възпитават в храброст и военно изкуство, враждата не закъснява да пусне кълнове помежду им, които растат с приближаването на деня, в който един от принцовете трябва да наследи трона.

Епичните събития, наситени с борби, поражения и победи на най-достойния — Юдищира, се редуват с предания, сказания, митове, легенди, морални проповеди и философски размисли, така че повествованието представлява една енциклопедия на индийските нрави и обичаи. В представите на непросветените хора постъпките на приказните герои често се ръководят от волята на боговете. Като всички народи в древността и индийците не са могли да си обяснят проявите на природните сили и са ги отъждествявали с измислени от тях богове, в които вярвали и са им били благодарни за равновесието в безкрайната вселена.

Отделните части на цялостното епично произведение, макар и различни по род и вид са споени от богатата източна фантазия и мъдрост и са поетично и увлекателно преразказани.

От преводача

ГРАДЪТ НА СЛОНОВЕТЕ

Отдавна, много отдавна, на брега на Ганг, свещената река на Индия, се издигаше един голям и хубав град: Градът на слоновете. Неговите бели стени, ослепителни на слънцето, се открояваха върху прекрасната зеленина на градините, които се стелеха, докдето поглед стига. Оризищата се редуваха с широките сенки на вековни дървета. Великолепните храсти с продълговати блестящи листа бележеха тук-там по-тъмни петна в зеленината.

През горещия сезон клоните на дърветата се отрупваха със златисти плодове, сладки и уханни. Отвъд оризищата по бреговете на реката се извисяваше гората, дълбока и тайнствена, гъмжаща от птици, насекоми, маймуни и змии.

Водите на Ганг, широка като море, миеха безмълвно стените на града. Улиците и уличките се съединяваха пред големите врати. През тях влизаше и излизаше пъстра и шумна тълпа, която се отдръпваше само когато минаваха слоновете. В далечината блестяха позлатените кубета на двореца.

Същински град в града беше този дворец, съставен от многобройни беседки и сенчести дворове. В дъното на заобикалящата го градина се намираше оборът на стоте царски слона.

Градът на слоните можеше да бъде честит, но съвсем не беше така: неговият цар беше сляп. Какво бъдеще очакваше града? То се

очертаваше доста мрачно.

В продължение на много години градът бил управляван от Вицитравирна, могъщ и разумен владетел, но злочест: той имал всъщност две момчета, от които първото, Дритаращра, се родило сляпо, а второто, Панду, било с крехко здраве. След смъртта на царя първородният му син не могъл да го наследи поради слепотата си. Така той се отказал от трона в полза на своя брат Панду. Но последният, вече болен, умрял няколко години по-късно, като оставил трима сина, много малки, за да царуват.

Тогава Дритаращра, слепият принц, трябвало въпреки своя недъг да хване поводите на управлението. И той също имал трима сина.

И така един тревожен въпрос измъчваше сърцето на царя и прозорливостта на старейшините: кой от шестимата принца ще се възцари, когато настъпи часът? Дали ще бъде един от синовете на Панду, или на Дритаращра? Всички се страхуваха да не избухнат кръвопролитни разпри между принцовете братовчеди.

Обаче Дритаращра, следвайки съвета на мъдреците, беше пожелал шестте момчета да живеят заедно и да получат еднакво възпитание. Така щяха да се обикнат като братя и привързаността помежду братовчедите щеше да бъде гаранция за бъдещия мир в царството. Ще се отстрани, мислеше царят, всяка завист и желание за властване на един или друг от тях.

Един ден шестимата принца излязоха да се разходят в околностите на града. Те бяха хубави деца, весели и силни. Децата на Дритаращра се наричаха според възрастта им: Дурьодан, Дюсазана и Карна; децата на Панду: Юдищира, Бхимасена и Арджуна.

Както си играеха и тичаха, те излязоха на широка поляна. Бхимасена беше на десет години, извънредно едър и силен за възрастта си. Той се търкулна в тревата и повика братята си:

— Юдищира, Арджуна! Елате тука! Хайде да се борим. Тревата е толкова мека и свежа, че ние в никакъв случай няма да се натъртим.

— А, не! — се провикна Юдищира. — Защо да се борим с тебе? Ти винаги побеждаваш. По-добре е да играем на топка!

Предложението беше прието на драго сърце и от другите: нямаха никакво желание да се борят с това лъвче Бхимасена; горд от победата си, той щеше да им се надсмива през целия ден.

Застанаха на доста голямо разстояние един от друг и почнаха да си подхвърлят топката. Бхимасена се забавляваше, като объркваше играта, хвърляйки топката много силно и надалече. Арджуна, Юдицира и Дурьодан, напротив, играеха сдържано. Подир някое време Бхимасена запрати топката още по-силно, та Дурьодан трябваше доста да потича след нея, но тя падна точно в кладенеца, който се намираше недалеч.

— Е, доволен ли си сега? — викна раздразнен Дурьодан на замаяния от своето юначество Бхимасена. — С теб не може никога да се играе!

Децата се струпяха около кладенеца да гледат топката, която плаваше на дъното в черната вода.

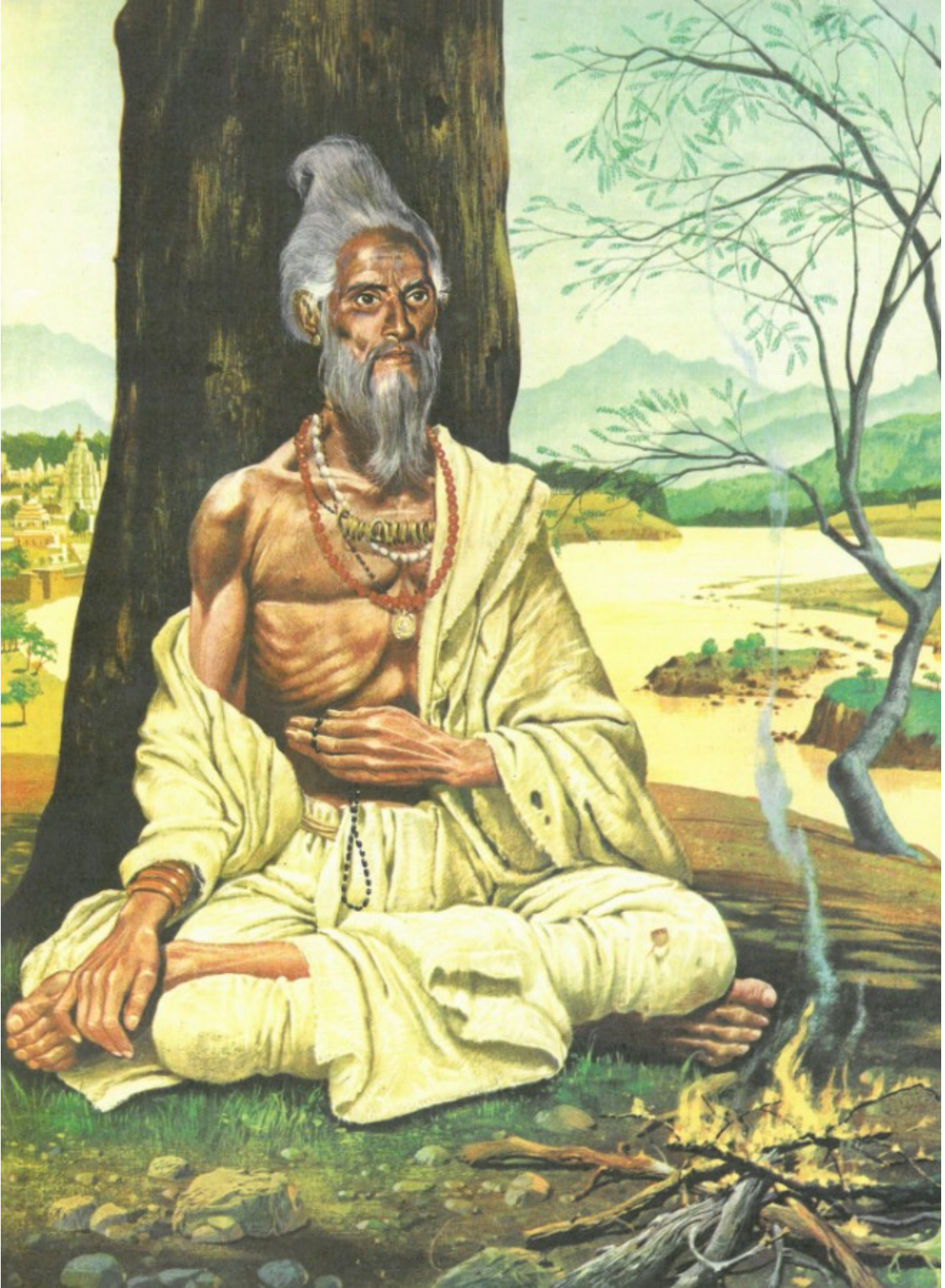
— Ами сега — проплака Карна, най-малкото от децата на Дритаращра — какво ще правим?

— Голяма работа! — отвърна Бхимасена. — Аз ще се спусна в кладенеца и ще извадя топката.

Всъщност той вече съжаляваше, че бе прекъснал играта с глупавата си постъпка и малко се срамуваше от укора, който се четеше в очите на другите.

— Не върши глупости — се намеси Юдицира, който беше сериозно момче. — Струва ли си да се удавиш заради една топка? Имаме и друга.

Докато се препираха така, децата забелязаха един човек. Той седеше с кръстосани крака, неподвижен и мълчалив, под сянката на едно голямо дърво ниагорода. Те бяха много учудени, че не са го забелязали по-рано, и се досетиха, че е брамин, един от онези мъдреци, които се предават на съзерцание и на изучаване свещените закони.

Браминът беше слаб, с лице обгоряло от слънцето. Дългите му посивели коси бяха сплетени на една плитка, завита отгоре на главата; като някой беден отшелник имаше на гърба си само една роба, пристегната в кръста. Той беше погълнат от съзерцание на един стълбец дим, който се издигаше пред него от купчина накладени съчки. Малките принцове се приближиха полека и поздравиха човека много почитателно, като му се поклониха със събрани ръце пред челото.

Браминът им хвърли изпитателен поглед и им се усмихна закачливо.

— Изглежда, че достойнството и смелостта на нашите деди малко ви липсват — каза той. — Нима внуците на великия Вицитравирна се огъват пред такава лека задача, каквато е да се извади една топка от кладенец!

Момчетата опулиха очи. Брамините никога не лъжат. Възможно ли беше да им се подиграва?... Гласът на непознатия ги изтръгна от тези мисли.

— Ако направите това, което ви кажа, ще си върнете топката. Гледайте! Аз също ще хвърля моя пръстен в кладенеца и ще си го върна заедно с топката, без да си помръдна пръста.

Децата гледаха брамина със зяпнали уста. Този човек не се шегуваше: ето че хвърли пръстена си в кладенеца!

Мъдрецът продължи:

— Донесете ми четири стъбла от дива захарна тръстика и не ми се месете по-нататък.

Момчетата изтичаха до близката поляна и набраха от най-дългите и гъвкави тръстики. Върнаха се при брамина с цял сноп прави и лъскави стъбла. Давайки ги на мъдреца, Юдицира му каза:

— Ако успееш да извадиш от кладенеца топката и пръстена, ще те настаним в нашия дворец за цял живот.

Браминът го загледа усмихнат: това момче с разумно лице, което можеше вече да взема решения като възрастен човек, му харесваше. После разгледа внимателно тръстиките и избра най-правите. Испита гъвкавостта им, като ги извиваше силно и изведнъж ги пускаше. Тръстиките се изправяха, свистейки, бяха точно такива, каквито му трябваша. Той издяла едната и я заостри като стрела. Взе лъка, който носеше със себе си, приближи се до кладенеца, нагласи стрелата и се прицели.

Децата наблюдаваха мълчаливо брамина. Те се възхищаваха от неговите мускули, изпънати поради усилието. Тръстиката изсвистя. Тя полетя към дъното на кладенеца, вдигайки бяла пяна, наниза пръстена и потъна в тинята. Браминът изпрати друга стрела, която се заби в първата, същото стори и с третата. После се наведе над кладенеца, хвана последната тръстика и измъкна и трите, забити една в друга. Върхът на първата беше задържал пръстена.

Момчетата го гледаха с удивление.

— А сега какво ще сториш, за да извадиш нашата топка? — запитаха те.

Вместо отговор браминът нагласи със сигурна ръка четвъртата тръстика и дълго се цели, преди да я изстреля. Топката, ударена на подходящо място, се завъртя около себе си, удари се в стената на кладенеца и отскочи чак до ръба му. Необикновеният стрелец я хвана и я върна на нейните притежатели така естествено, сякаш това геройство за него беше проста игра.

Младите принцове не можеха да се опомнят от изненада.

Дурьодан, най-големият от царските синове, му каза:

— Благодарим ти, мъдри брамине. Не бяхме виждали досега подобно нещо. Всъщност как ти е името?

— То нищо няма да ви каже — отвърна браминът, който се беше упътил да седне отново под дървото до огъня. — Върнете се у вас.

Разкажете на царя за вашето приключение. Опишете му моя вид. Царят ще разбере кой съм аз.

Принцовете се сбогуваха с брамина и побързаха да се приберат, защото умираха от желание да разкрият пред царя тази необикновена история.

УЧИТЕЛЯТ ДРОНА

След като изслуша разказа им, царят размисли малко, после каза на своите деца:

— Само един човек в цяла Индия е способен на подобно геройство. Това е Дрона, мъдрецът, който най-добре познава свещените закони, най-ловкият стрелец от всички времена.

Отидоха да намерят брамина и го доведоха пред царя. Той го запита:

— Ти ли си учителят Дрона?

— Да — отвърна браминът с поклон. — Аз съм Дрона.

— Бъди добре дошъл, праведни брамине. Но кажи ми защо си напуснал своето уединение и си дошъл на брега на Ганг.

— Велики Дритаращра — започна Дрона с тих глас. — Ти знаеш, че моят баща, прочутият учител Барадваджа ми остави в наследство „Училището на училищата“ горе в планината, на границата на Индия. Там преподавах мъдростта, на която той ме бе научил. Уви, един ден бях помамен от стремежа към великолепието, аз, който бях учил на мъдрост другите... Напуснах училището и тръгнах на път. Дълго вървах, много изстрадах... И ето ме тук. Аз искам само едно, мъдри и добри Дритаращра: да увеличи блясъка на твоя град. Кажи ми, какво бих могъл да направя за тебе?

— Всичко, което притежавам, е твое, можеш да разполагаш с него — му каза царят. — Поверявам ти възпитанието на моите деца и на децата на брат ми Панду. Обучавай ги, научи ги на мъдрост и военно изкуство по такъв начин, че един измежду тях да стане принц силен и мъдър, който ще управлява нашия град.

Така Дрона стана учител на децата на Дритаращра и на Панду.

В училището на Дрона малките принцове постигнаха за кратко време големи успехи. Но скоро превъзходството на децата на Панду над децата на царя се изяви.

Любим ученик на Дрона беше Арджуна. В няколко урока само той усвои боравенето с лък. Момчето следеше внимателно своя учител

и малко по малко откриваше тайните на неговия изключителен пламък.

Юдищира, едро русо момче с умно и приятно лице, се отличи бързо в язденето на кон и карането на бойна колесница, но той обичаше преди всичко да слуша уроците на Дрона.

Бхимасена беше най-ненадеждният ученик. Той се прозяваше или заспиваше в часовете по религия и морал, но дойдеше ли ред на игрите — да тичат, да скачат, да раздвижват мускулите си, той се развилняваше. Ядеше толкова, че сам поглъщаше повече храна, отколкото всичките членове на царското семейство, взети заедно. Беше станал същински великан с огромни ръце, които стискаха като клещи и удряха като чукове. Заради неутолимия му глад го бяха нарекли „Вълчи търбух“. Но Бхимасена не беше лош, напротив! Той раздаваше на бедните всичко, каквото имаше, и се притичваше на помощ на слабите, ако бяха тормозени от по-силните.

Обаче ревността като бурен пускаше корени в сърцата на царските синове и малко по малко се превърна в ненавист.

Дурьодан имаше мъжествен характер, но беше гневлив и суров; той се оставяше да бъде подведен от лошите съвети на брат си Дюсазана, който не пропускаше случай да причини зло на братовчедите си.

Карна, най-малкият син на царя, колкото схватлив, толкова умен и хубав, би израснал в добри отношения с братовчедите си, ако Дюсазана не беше упражнил и върху него пагубното си влияние.

Усилията на учителя Дрона да въдвори разбирателство между учениците си бяха осъдени на провал.

И винаги Бхимасена беше онзи, който предизвикваше крамолите.

При къпане в басейна на палата, великанът, който обичаше също да се прави на шут, се мятеше сред братовчедите си и ги подхващаше, сякаш бяха слабовати, или ги задържаше под водата, докато почнеха да се давят. Или пък, когато децата на царя се катереха по дърветата да берат плодове, Бхимасена се приближаваше незабелязано и раздрусваше стъблото с такъв мощен ритник, че неговите другари, изненадани от тласъка, падаха заедно с кошниците си. Ако протестираха, ако го заплашваха, той се смееше и ги предизвикваше на борба.

Учениците на Дрона бяха вече юноши. Един ден на Дюсазана, отегчен от безобразията на своя братовчед, му хрумна дяволска мисъл. Той повика скришом братята си и ги запита:

— Смятате ли още дълго да търпите тиранията на Вълчия търбух?

Дурьодан и Карна загледаха брат си объркани, без да посмеят да му отвърнат. Дюсазана настоя:

— Не ме гледайте така! Отговорете ми: ще ви бъде ли угодно веднъж завинаги да свършим с Вълчия търбух?

— Що за въпрос, разбира се, че да — отвърна докачен Дурьодан. — Ти знаеш колко го ненавиждаме и колко щастливи ще бъдем да се отървем от него! Но кой ще има куража да го предизвика? Дори тримата заедно нищо не можем му стори!

Зла усмивка се изписа върху устните на Дюсазана:

— Аз нямам силата на Бхимасена, нито твоята, мой храбри Дурьодан. Да не говорим за твоята, мой боязливи Карна, но аз имам нещо тук вътре — и той се почука с пръст по челото. — От години обмислям едно отмъщение — да премахнем Вълчия търбух и да накажем горделивостта на неговите братя: е, добре, аз намерих начин, безшумен и чист... Вълчият търбух ще умре, но никой не ще може да ни заподозре. Слушайте добре! Утре ще подканим братовчедите си да направим една разходка до Праманакоти, на брега на Ганг, където баща ни заповяда да се построят новите басейни. Вълчия търбух сигурно ще приеме и ще подхване, както обикновено, своите предизвикателства.

Но те ще му бъдат последните... След къпането той така ще огладнее и ще излапа всичкото ядене, което му предложим. Аз ще се погрижа храната да е в изобилие: безспорно той ще се налапа до изнемога. След обяда ще отидем да си легнем в павилионите. Когато всички заспят, аз се нагърбвам да свърша с Бхимасена веднъж завинаги. Засега не ми трябва нищо друго, освен вашето съгласие.

На следния ден братовчедите тръгнаха за Праманакоти, придружени от слуги, натоварени с много храна.

Бхимасена, по-весел и по-неуморен от всякога, се забавляваше, като скачаше във водата, надпреварваше се в плаване, събаряше братовчедите си в басейна. След банята той се почувства гладен като вълк.

Шестте момчета обядваха под сянката на едно дърво и се забавляваха. Бхимасена беше ненаситен: изпразваше цели гърнета с ориз и поглъщаше кани със сома. Когато преглътна последната хапка и отпи последната глътка, той се повдигна, натъпкан до пръсване и полупиян. Клатушкайки се, влезе в един от павилионите, забеляза в полумрака едно легло и се строполи върху него, премрял от умора.

Дюсазана хвърли доволен поглед към братята си: всичко се развиваше както бе предвидено.

Юношите отидоха да се поизтегнат в другите павилиони и в палата на Праманакоти настана тишина.

Тогава Дюсазана стана, приближи се безшумно до вратата на своя павилион — никой не се мяркаше. Той взе въжетата от здраво усукани лиани и се отправи с леки стъпки към павилиона на Бхимасена. След един последен поглед, хвърлен наоколо, Дюсазана се увери, че никой не го наблюдава и влезе. Великанът, изтегнат върху леглото, изглеждаше още по-голям, отпуснал покрай тялото си своите огромни ръце. Дюсазана го загледа един миг: наистина, как да победиш такъв човек, освен с вероломство?

Злосторникът се приближи до леглото с ехидна усмивка. Не го застрашаваше никаква опасност. Дори шумът на стадо разбеснели се слонове не би събудил Бхимасена. И така той пристъпи и безкрайно предпазливо омота лианите около тялото на своя братовчед. Стегна добре въжетата около краката и ръцете, за да не може жертвата му да се раздвижи. После, събирайки всичките си сили, повдигна спящото тяло и го отнесе до буйната река, която течеше наблизко. Той го блъсна в дълбоките води и течението отнесе неговата жертва. Дюсазана му хвърли последен поглед и сигурен, че Бхимасена няма никаква надежда за спасение, се завърна. Братята и братовчедите му спяха дълбоко.

Към залез-слънце юношите се приготвиха за връщане. Бхимасена го нямаше. Братята на злодея се преструваха, че нищо не забелязват и не задаваха никакви въпроси, за да не събудят подозрение. Но когато Юдицира се огледа наоколо и запита: „Бхимасена дали спи още?“, кръвта му замръзна в жилите.

Страхът на Дюсазана се удвои, когато няколко мига по-късно видяха невероятно зрелище: самият Бхимасена, жив и здрав, излизаше от реката.

Какво се беше случило? Студената вода го беше отрезвила изведнъж, и то достатъчно бързо, за да осъзнае какво му се бе случило. Той се предпазил да не се блъсне в скалите и със силно налягане на мускулите най-сетне успял да се освободи от лианите, които го стягаха. Въжетата се бяха поддали на неговите усилия и освободен, той бе доплувал до брега и се бе отправил към Праманакоти.

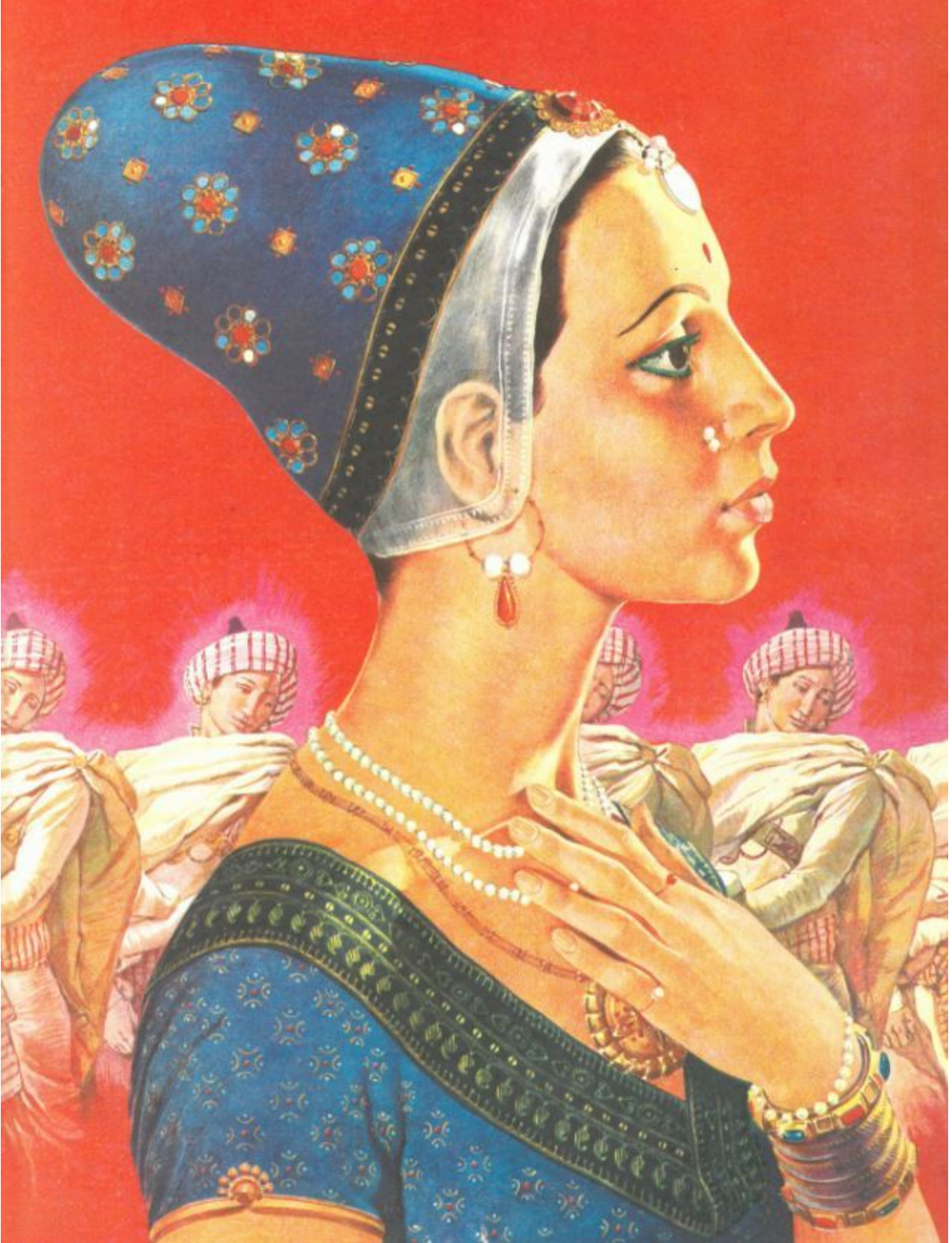
Никой, като изключим виновника, никога не узна от какво ужасно покушение се бе отървал Бхимасена.

НАЛ И ДАМАЙАНТИ

Освен боравенето с оръжие учителят Дрона редуваше уроците си с фехтовка, с напътствия за добро държание в обществото и обяснения на антични митове. Един ден например, когато шестимата принца си почиваха след дълга и уморителна езда, той им разказа следната история.

Имало едно време един млад цар, добър и храбър, който владее една от най-богатите области на Индия. Той се наричал Нал и бил известен надалеч зад границите на своето царство не само със своята сърцатост и сила, но също и с чудната си красота. Когато се появявал сред хората, девойките, както богатите принцеси така и скромните селянки, въздишали, гледайки това съвършено лице. Но младият цар нехаел, или не му се нравело възхищението, което будел в женските сърца, и не се замислял да си избере съпруга.

Славата на цар Нал прехвърлила планините, пресякла реките и стигнала до едно далечно царство; там живеела една принцеса също с несравнима красота и очарование. Това била принцеса Дамайанти, дъщеря на царя на Видарба. Един ден, слушайки своите приятелки да пеят възхвали за цар Нал, тя го обикнала, без никога да го е виждала.

По същото време храбри воители описали пред цар Нал прелестите на несравнимата Дамайанти, така, без да я е зърнал някога, и той, от своя страна, се влюбил в нея.

Времето минавало. Дамайанти чезнела по своя далечен цар. Нал въздишал за принцесата на своите мечти.

Една сутрин царят се бил уединил в дъното на парка в спокойно и тихо място; седнал на брега на малкото езеро, той размишлявал за несподелената любов, промъкнала се в сърцето му. Гледал изумрудените води и се опитвал да си представи чертите на своята възлюбена. Изведнъж вниманието му било привлечено от появата на седем бели лебеда, които плували безшумно върху водното огледало. Лебедите се приближили до него и Нал, без сам да знае защо, хванал една от птиците, най-хубавата и най-съвършената. Птицата, виждайки, че е загубена, започнала да ридае:

— Моля ти се, велики царю, не ми причинявай зло! Пуснеш ли ме на свобода, аз ще ти се отблагодаря. Ние, лебедите, разбираме тайните помисли на хората. Ако желаеш, аз ще прелетя чак до страната Видарба и ще разкрия твоето сърце на принцеса Дамайанти.

Нал, силно учуден и зашеметен, разтворил веднага ръце; птицата излетяла високо в небето и се изгубила.

Бърз като вятъра, лебедът стигнал до палата на Дамайанти и се спуснал в градината, където се разхождала принцесата, тъжна и замечтана, със сърце преизпълнено с любов към своя далечен принц. Лебедът се приближил и й казал:

— Дамайанти, нося ти вест от цар Нал. Той те обича и горещо те моли да го избереш за съпруг измежду всички принцове и царе на Индия.

При тези думи принцесата премаляла от щастие. Ден и нощ мислела само за своя цар. Радостта в сърцето ѝ била толкова голяма, че тя я доверявала на цветята, на птиците, на облаците, на вятъра. Нощем не можела да спи. Денем се оттегляла в самота. Губела сили и видимо линеела от любов.

Царят, нейният баща, забелязал тази промяна. Загрижен за щастието на дъщеря си, той помислил, че тя вече е на възраст, в която трябва да срещне своя бъдещ съпруг. Решил да покани в палата всички индийски благородници. Така девойката би могла да си избере жених. „Ако сърцето на дъщеря ми е вече заето — размишлявал царят, — избраникът ще се намира сред поканените.“

При вестта за празненството в палата на Видарба, на което принцесата щяла да си избере съпруг, цар Нал се отправил на път, съпроводен от блестяща свита. На средата на пътя се появили четирима души с величествена осанка, които само той могъл да разпознае. Нал открил веднага в тези внушителни образи най-могъщите божества на небето и на земята според индийската вяра: Индра — богът на бурята, брадат гигант с рижави коси, държащ в ръка светкавица; Варуна — богът на слънцето, луната и звездите със спокойно сияещо лице; Агни — богът на огъня, целият блестящ от злато и Яма — бог на смъртта, заметнат с червено наметало, следван от две черни кучета, всяко с по четири очи.

Нал коленичил със скръстени ръце.

Пръв заговорил Индра:

— Ние отиваме на празненството на принцеса Дамайанти да искаме ръката ѝ. Тя трябва да избере един от нас за съпруг. Ти ще ѝ известиш това.

Нал, все така коленичил, се замолил:

— Всемогъщи богове, моля ви се, изберете друго за вестител. Аз не мога да предам вашето желание на красивата Дамайанти...

— Как, ти дръзваш да откажеш? — го прекъснал Индра с гръмотевичен глас. — Това ни учудва! Ти винаги си зачитал волята на безсмъртните. Недей спори. Отивай! Това е нашата заповед!

Нал продължил пътя си в най-дълбока тъга. Когато пристигнал в палата, видял принцесата, по-хубава, отколкото си я представял, и се почувствал като подкосен: жената, за която толкова бил мечтал, нямало да бъде негова съпруга!

Девојката узнала с дълбока радост за пристигането на Нал. Щом се появил пред нея, Дамајанти забелязала зачервените му от сълзи очи и обезпокоена го запитала за причината. Нал не могъл да не ѝ предаде волята на боговете. Дамајанти не размишлявала дълго.

— Слушай — казала тя. — Ти ми предаде тяхната поръка. Значи си изпълнил дълга си. Аз не ще губя време: щом започне празникът, ще те обявя тържествено за мой съпруг. Другите женихи ще бъдат длъжни да се подчинят на моето решение. Боговете, защитници на справедливостта, сигурно не ще ме накажат за това, че съм упражнила най-святото си право.

Така говорела смелата принцеса. Обаче в деня на празненството пред нея се явили петима принца, всичките с чертите на Нал. Дамајанти веднага разбрала, че Индра, Агни, Варуна и Яма са взели образа на самия Нал, за да я объркат. Девојката се поколебала за миг, но се съвзела и им казала:

— Всемогъщи богове, аз винаги съм ви почитала в моите мисли, в сърцето и с делата си. Защо искате да ме измамите? Кажете ми кой е истинският Нал. Аз го обичам и него съм избрала за съпруг. В свещените книги пише, че истината трябва да се тачи винаги и навсякъде. Аз казах истината. Върху нея се опират Небето и Земята. В нейно име ви моля да приемете отново божествения си вид.

Изпълнени с възхищение към девојката, боговете приели блестящите си величествени образи.

Варуна ѝ казал:

— Благородно дете, бъди щастлива със съпруга, който си избрала. Ние ще благословим вашия съюз.

Сватбата била отпразнувана с голямо веселие. Индра, Варуна, Агни и Яма се отправили към своите небесни владения. По пътя те срещнали Хали, духа на злото. Той бил научил със закъснение, че Дамајанти прави голям празник и се забързал към палата. Надявал се да пристигне навреме за избора. Четиримата богове, виждайки го да тича като луд, когато сватбата била вече станала, избухнали в смях.

— Безполезно е да се трепеш — подкачил го Яма. — Дамайанти посочи избраника на сърцето си.

Хали се спрял, обзет от гняв. Произнесъл ужасно проклятие и предрекъл, че човекът, оженен за принцесата, не ще може да живее в мир.

Изминали месеци. Нал бил отвел своята съпруга в палата си и те били щастливи. Но уви, това блаженство не траяло дълго. Един ден царят изпаднал в дълбока печал. Бродел из залите на своя палат тъжен, без да знае какво да прави. Събрали фокусници и танцовачки, но никой не успявал да извика усмивка на лицето му.

Би могло да се каже, че вече нищо не го интересувало, когато един ден той пожелал да играе на зарове. Повикал по-малкия си брат Пюскара да изиграе една игра с него. Пюскара приел. Хали, духът на злото, не бил забравил клетвата си и влязъл в сърцата на двамата братя, за да поведе горкия Нал към гибел.

Играта започнала. В началото залозите били скромни: една перла, едно украшение, един кон.

Нал загубил перлата, украшението, коня.

Подбуждан от несполуката и подтикван от духа, който го лишавал от разум, Нал удвоил залога. И загубил още веднъж.

С кървясали очи утроил.

Пак загубил.

— Двайсет бойни слонове! — изревал той, хвърляйки заровете.

Загубил бойните слонове.

— Сто от най-хубавите ми коне!

Загубил и стоте коня.

— Сто от моите най-красиви робини!

Загубил и робините.

Заровете се търкаляли върху килима цялата нощ и на другия ден. Напразно министрите и приближените на царя искали да отклонят двамата братя от тази пагубна игра. Те били обсебени от Хали, никой не можел да ги спаси.

Мълчалива и загрижена тълпа се била струпала под балконите на палата.

— Вече нищо не ти остана — се провикнал тържествуващ Пюскара. — Сам трябва да се оттеглиш.

— Не — изревал царят. — Аз мога още да играя: имам царството си. Ако спечеля, ще ми върнеш всичкото богатство и ще ми дадеш твоето; ако изгубя, ще ме изгониш.

Пюскара приел.

Заровете били хвърлени. Нал загубил своето царство.

Пюскара изгонил брат си и оповестил своята воля: „Който приюти Нал, ще бъде наказан със смърт“.

Нал и вярната му Дамайанти си тръгнали и прекосили границата на царството.

Един ден младите съпрузи навлезли в тъмна гора. Вървели с часове. Вили уморени и гладни. Птички прелитали пред тях и на Нал му хрумнало да убие няколко. Хвърлил дрехата си да не му пречи, но птичките я грабнали и отлетели с нея.

— Ние сме като заровете — извикали те. — Отнехме ти цялото богатство и царството. Сега ти отнасяме дори дрехата.

Нал, уморен и обезкуражен, помолил Дамайанти да го остави и да се върне при своите родители.

— Сигурен съм, че някой зъл дух ме преследва — й казал той. — Трябва да съм сгрешил неволно. Ти достатъчно претегли заради мене. Върни се у вас.

Но Дамайанти не искала да изостави своя съпруг.

Нал си дал вид, че приема решението й, но когато паднала нощта и Дамайанти заспала, той станал тихо и я оставил. При първите проблясъци на зората младата жена се събудила и видяла, че е съвсем сама; викала Нал дълго и безнадеждно: никой не и отвърнал.

Тръгнала тя по безкрайните пътища и най-сетне, изтощена, стигнала в палата на своя баща, който я приел сърдечно.

В това време Нал продължавал да броди из горите премрял от глад, целият в дрипи. Веднъж той видял да се издига пламък от един храст и чул умоляващ глас:

— Нал, Нал, помогни ми!

Младият мъж се спуснал, стъпкал пламналите клонки и ги изгасил. Но кой го бил повикал на помощ?

Нал се огледал наоколо и открил една малка змия, полуобгорена, която се извивала между още димящите въглени. Младият мъж махнал с досада: ето за кого е рискувал жив да изгори. За една змия!

Но влечугото се изправило и рекло:

— Ти ми спаси живота. Аз съм горски дух и искам да ти се отблагодаря. Какво бих могъл да сторя за тебе?

Нал му разказал тъжната си история. При спомена за Дамайанти той не могъл да задържи сълзите си. Загубата на богатствата и трона не го вълнувала толкова, колкото разлъката със съпругата му.

Тогавя змията предложила:

— Ако си съгласен, аз мога с едно ухапване да променя твоя изглед. Така ти ще можеш да живееш близо до твоята хубава Дамайанти и никой, дори тя самата, не ще те познае.

Младият мъж веднага приел и й дал да го ухапе. Щом остриите й зъби се забиха в неговата плът, той почувствал вените му да се вледеняват. Обхванало го голяма слабост, гърбът му се превил, погледът му се замъглил, краката му затреперили. Когато се съвзел, си дал сметка, че изгледът му е променен: кожата му била станала по-тъмна, смалил се на ръст, косите му побелели.

Сигурен, че вече е неузнаваем, той решил да отиде и намери съпругата си. Тръгнал на път и стигнал в палата на Видарба, където успял да се услови за гледач на слоновете. Един път на ден той виждал отдалеч своята Дамайанти, която се разхождала самичка в парка.

Всяка вечер нещастникът пеел на звездите своята тъжна песен:

*Нощни птици и вие звезди,
утешете душата страдална,
която самотна се рее в мечти
и търси любимата печална...*

Дамайанти чула тази затрогваща песен и сърцето ѝ се свило. Гласът на непознатия ѝ се сторил близък. Къде го била чувала друг път?

На следната вечер същата песен се разнесла в падащия мрак.

Кой бил нещастникът, който сякаш искал да повери на звездите своята голяма мъка?

Дамайанти пожелала да разбере. Тя извикала прислужниците си и им наредила да търсят навсякъде неизвестния певец.

Намерили Нал и го завели при принцесата. Разпитали го и той не могъл да скрие кой е.

Дамайанти се хвърлила на врата му ридаеща и за чудо принцът приел веднага своя предишен образ.

Пюскара като научил, че неговият брат е намерен, отишъл в царството Видарба, за да му върне трона и богатствата.

Злата сила на Хали се разпръснала. Братята, разкаяни, се помирили.

Нал се върнал в своето царство със съпругата си и дълго живели щастливи.

* * *

Юдицира, Арджуна, Бхимасена и техните братовчеди разбраха поуката от тази история: силата на верността е безгранична; заровете и хазартните игри са изкушенията на Хали, духа на злото.

ГОЛЯМАТА БОРБА

Времето течеше. Не беше далеч денят, в който Дрона трябваше да се представи пред царя, за да му даде сметка за успехите на своите ученици.

Една сутрин мъдрецът нареди да забият в един от дворовете на палата стълб, на върха на който да вържат жив лешояд. Тогава извика юношите.

— Знатни принцове — им каза той, — искам да подложа за последен път на изпитание вашата ловкост и в същото време да ви доверя една голяма истина.

Той се обърна към Юдицира:

— Пригответи се.

Юдицира нагласи стрелата и се прицели.

— Какво виждаш в този момент, мое дете? — го запитва Дрона.

— Виждам тебе, учителю — отвърна момчето, — и виждам стълба и лешояда.

— Ти не ще улучиш целта — промърмори браминът. После извика: — Стреляй!

Стрелата профуча съвсем близко до главата на лешояда, който изкрещя пронизително.

И другите принцове бяха извикани поред. Браминът им задаваше все същия въпрос и всичките отговаряха като Юдищира. Те не улучваха целта. Последен беше повикан Арджуна.

— Обтегни лъка си и ми кажи какво виждаш.

— Виждам главата на птицата.

— Стреляй тогава! — се провикна доволен учителят.

Главата на лешояда, отсечена внезапно, падна на няколко крачки от стълба.

Дрона прегърна Арджуна и каза:

— Ето на какво исках да ви науча: за да улучиш целта, трябва да гледаш само нея.

След като отпрати юношите, Дрона се яви пред царя.

— Велики царю — му каза той, — аз изпълних задачата, с която ме натовари. Научих твоите деца, както и племенниците ти, на мъдрост и на тайните на военното изкуство. Ако позволиш, младите принцове ще дадат пред всички доказателство за своята ловкост.

— Мой верни приятелю — отвърна царят, — ти знаеш как очаквах този час. Сляп съм и остарявам вече. Царството трябва да се предаде в млади и силни ръце. Аз обичам моите деца и моите племенници с едно и също чувство. Желая следователно царството да бъде управлявано от принца, чиито физически качества се съчетават с мъдрост и великодушие. Това публично състезание ще ни позволи, на моите министри и на мен самия, да определим кой от принцовете е достоен да стане цар. Ти сам определи деня, мястото и условията на състезанието.

* * *

За място на състезанието Дрона избра една широка поляна вън от града без дървета и храсти.

Глашатаите известиха за голямата борба в цялото царство.

Около поляната кипяха приготовления. За царя и за благородните дами построиха трибуна, засенена със скъпи тъкани и постлана с красиви килими и меки възглавници. Златни съдове бяха наредени за разхладителните напитки. Нарочни павилиони бяха отредени за брамините и воините от цялото царство.

В околностите народът беше сковал бараки и опънал палатки, за да се подслони в очакване на забавленията. Можеше да се каже, че цял град беше изникнал, гъмжащ от хора: всички касти и всички цветове се срещаха там.

В деня на празненството, щом се показа слънцето, огромна тълпа хора се струпа около поляната, за да си осигури най-добрите места. Брамините и воините се настаняха в определените за тях павилиони. Занаятчиите, селяните и крепостните се събираха на групи, където можеха, насядали на рогозки или дори направо на земята. Доста преди часа, определен за начало на състезанията, вече нямаше свободно място. Музиката на оркестрите и провикванията на тълпата се смесваха във весела бъркотия.

На един от входовете на оградата се появи царският кортеж. Възбудата сред тълпата нарасна; шумът се увеличи. Царят пристъпваше напред, облегат на ръката на един от своите воители и заобиколен от министрите. Царица Гандари, неговата жена, и царица Кунти, вдовицата на Панду, го следваха с придворните си дами.

Щом владетелят и неговата свита заеха местата си в царския павилион, великолепно украсен с гирлянди, скъпоценни камъни и злато, учителят Дрона излезе на поляната. Браминът имаше величествена осанка: снежнобелите му коси, напръскани с редки аромати, бяха сресани нагоре; белият му брамински колан придържаше дългата чиста роба около бедрата; на врата му висеше гирлянда от цветя.

Присъстващите се вдигнаха мълчаливо, изпълнени с почит и уважение.

Дрона, изправен пред царския павилион, подкани другите монаси да изпеят заедно с него една призивна песен.

След като бе изпълнен този обред, слугите оставиха в едно определено място на поляната оръжията, с които принцовете щяха да си послужат: цял арсенал от различни оръжия, лъкове, колчани, боздугани, саби.

С дълги овации бяха поздравени борците, щом се появиха. Дурьодан вървеше начело, следван от Юдищира, Арджуна, Дюсазана, Бхимасена и Карна.

Зрителите разпознаваха ту един, ту друг от младежите и съобщаваха имената на своите съседи. Работниците, селяните, слугите се изправяха на пръсти, за да виждат по-добре.

Принцовете, като стигнаха средата на поляната, обвиха с кожа лявата си ръка, за да я предпазят от остриетата на стрелите и от тетивата на лъка, подскачаха на място, за да разгреят мускулите си, после пуснаха няколко стрели за опит. При тяхното свистене присъстващите, които не бяха предупредени, неволно се наведоха. Други, напротив, преценяваха като познавачи качествата на състезателите.

През това време бяха изправени мишените на поляната. Принцовете заеха местата си. Учителят даде сигнал.

Момците хванаха здраво своите лъкове, нагласиха стрелите и се прицелиха. Последва миг на мълчаливо очакване, после изведнъж избухнаха поздравления около арената: шестте стрели се бяха забили в мишените и още трептяха.

Състезанието бе започнало. Шестте колесници летяха бързи като светкавица право към целта. Колелата се въртяха около нагорещените от бързината главини и вдигаха облак от червен прах. Когато колесниците се намериха на желаното разстояние, принцовете шибнаха конете, покрити с пяна, после хванаха лъковете си и стреляха. Мишените, ударени точно в средата, се разклатиха от силата на удара. Радостен вик се изтръгна от тълпата.

Моментът на третото изпитание бе настъпил: то беше най-трудното. Трябваше да достигнат мишената с две стрели, преминавайки от един кон върху друг в галоп. Момците, целите

напрашени и плувнали в пот, се метнаха на конете и зачакаха сигнала. Докато ездачите се подготвяха да тръгнат, над цялата арена се възцари тишина. Присъстващите затаиха дъх. Ще успеят ли принцовете?

При сигнала шестте коня се понесоха в галоп. Това бяха чистокръвни бегачи от Камбоджа, най-бързите в цялото царство. Отстрани препускаха шест други коня без ездачи. Принцовете трябваше да скочат върху тях при пълен бяг и в същото време да стрелят.

Живият и отмерен галоп на конете караше земята да трепери. Приблжиха мишените. В миг като по заповед, чута само от тях, принцовете се изправиха върху конете, хванаха лъковете си и приготвиха първата стрела. Втората беше готова в коланите им. Конете все препускаха с развети гриви от вятъра. Тогава момците, държейки се върху едното стреме, освободиха и другия си крак, пуснаха първата стрела, после втората и се намериха върху коня, който препускаше редом с тях.

Когато прахът, вдигнат от бързия бяг, се поразнесе, можаха да се видят дванайсет стрели в шестте мишени. Вик на възторг избликна от тълпата. Брамините следяха с особен интерес опитите на принц Юдицира, изящен, отмерен и пъргав, докато властното и борческо лице на Дурьодан привличаше благоразположението на воините.

След игрите на гърба на слон младите принцове се биха на дуел с ятагани. Хората сякаш присъстваха не толкова на сурова борба, колкото на танц, изпълнен с хумор и грация. Зрелища и удари с остър меч се редуваха, изпълнени с ловкост.

Дрона беше развълнуван и доволен.

След общите състезания дойде ред на личните изпитания. По покана на своя учител Арджуна излезе сам в средата на арената и се качи на бойна колесница, запрегната с два буйни коня, които риеха земята. Изправиха мишената: един малък глиган от бронз, който се въртеше около оста си. Стрелецът от своята колесница в пълен бяг трябваше да му вкара десет стрели в устата. Това беше изпитание достойно за любимия ученик на Дрона.

Всичките зрители се изправиха на крака. Кочияшът шибна конете, които полетяха вихрено. Арджуна, без да изпуска подвижната мишена от очи, ту се изправяше на колесницата, ту се сгушваше или коленичеше, търсейки най-добрия ъгъл за стрелба. И после, бързо една

стрела! Втора... трета! Развълнувани поздравления: и десетте стрели бяха забити в устата на малкия глиган, който продължаваше да се върти. Колесницата се спря сред облак прах пред ложата на царя.

Дритаращра гледаше пред себе си със своите мъртви очи и следеше състезанието, воден от поздравленията на зрителите. Той промълви на Дрона, който седеше близо до него:

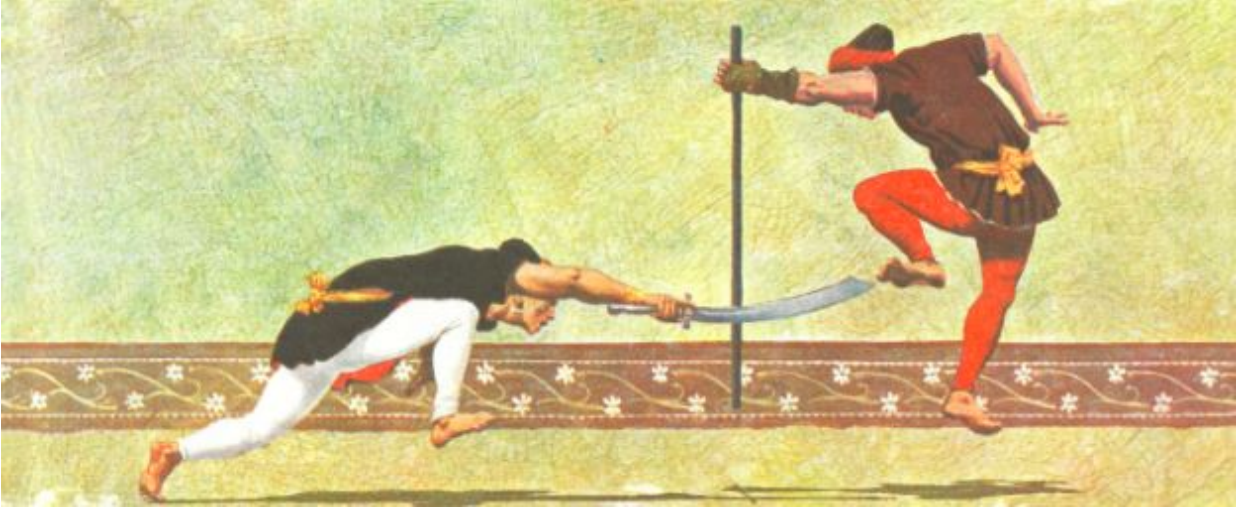
— Слава на храбрите воители от моето царство!

Всичко бе преминало спокойно: празникът протичаше в ред и с въодушевление. Но ненавистта, която кълнеше в сърцата на братовчедите, не закъсна да избухне.

Когато поздравленията и виковете, предизвикани от ловкостта на Арджуна, стихнаха, Дрона покани Дурьодан и Бхимасена да премерят силите си в борба. Двамата младежи излязоха напред с голи гърди, носейки боздуганите си на рамо: Дурьодан — горд и намръщен, Бхимасена — самохвалец и усмихнат. Гигантът бе поздравен сърдечно от децата, които се възхищаваха от колоса, едър и прав като дърво.

Пристигнаха, двамата борци заеха отбранителна поза и почнаха да си разменят първите удари. Беше забранено да се удря по главата. Бхимасена беше силен, но Дурьодан, по-подвижен, отскачаше и му даваше отпор. Удари валяха и от едната и от другата страна и някои причиняваха болка! Тълпата, разделена на две групи, крещеше и окуражаваше братовчедите. Подбуждани от зрителите, двамата борци се разгорещяваха все повече и повече и се ожесточаваха.

Внезапно Бхимасена се подхлъзна. Дурьодан понечи да се възползва от това; той напрегна мускулите си, събра всичката си сила и се намери да нанесе страшен удар по главата на своя противник. Тръпка на ужас премина през тълпата. Бхимасена, опирайки се на земята с лявата си ръка, вдигна дясната и отби нападението със своя ятаган. Борбата ставаше жестока, всички удари бяха позволени. Като два разярени слона Бхимасена и Дурьодан си желяеха смъртта един на друг, подбуждани от омразата, която се бе натрупала от години.

Викове на изумление, на окуражаване, поздравления, укори излитаха от тълпата, силно възбудена от ожесточението на борбата. На всяка цена трябваше да се избегне нещастieto.

Юдищира дотича с вик; Дрона напусна разтревожен царската трибуна, за да отиде при младежите. Само неговата намеса можа да раздели двамата братовчеди, задъхани, плунали в пот, с очи пълни с ненавист.

Царят обяви с горчивина края на игрите. Шестимата принца преминаха набързо и в безредие пред царската трибуна, после излязоха от арената. Тълпата се разпръсна, тълкувайки този обезпокояващ случай. Празникът, започнал с радост, завършваше с безпокойство и тревога.

НОВИЯТ ЦАР

Една сутрин Дритаращра свика своя таен съвет. Сановниците се събраха в тронната зала. След като засвидетелстваха на царя най-дълбокото си уважение, те насядаха мълчаливо върху разкошните възглавници, наслагани по земята. Дритаращра бе заобиколен от шестима мъдреци. Между тях и учителят Дрона седеше безучастен.

Дритаращра изглеждаше загрижен и се взираше в празното пространство с изгасналите си очи.

— Верни приятели — каза той, — свиках би, за да ви уведомя за решенията, които взех, след като дълго размислях и се молих. Вие знаете, че заставен да се възкача на трона след смъртта на моя брат, аз имах едно-единствено желание: да се откажа от царуването, щом като моите деца и моите племенници достигнат пълнолетие. Мисля, че е дошло време да определим кой ще ме замести... Винаги съм се надявал, че моят избор ще се осъществи в мир и съгласие. Уви, добре виждам, че надеждата ми е пропаднала. Случилото се между принцовете Дурьодан и Бхимасена по време на турнира дълбоко ме нарани и ме кара незабавно да избира наследника си. Искам да избегна опасността стремежът за властване да изкопае още една злина, а да дам на моя народ един цар силен и с ваше съгласие, реших да отстъпя короната на принц Юдищира.

Гласът на клетия цар издаваше цялата му мъка. От дълги години той се бе надявал, че ще може да посочи своя син Дурьодан като най-достоеен да получи короната. Сега разумът и честността го задължаваха да избере своя племенник: бащиното му сърце страдаше жестоко.

Верните съветници размениха погледи на разбирателство. От името на всички Дрона взе думата:

— Велики и мъдри Дритаращра, ние поддържаме решението ти и споделяме твоята мъка. Даваме обет, щото твоята жертва, направена в името на справедливостта, да възвърне съгласието между принцовете и да ги възроди.

* * *

Като стана цар, Юдищира се показва достоен за доверието на Дритаращра и тайния съвет. Той пристъпи към задачата си сърцато, заемайки се преди всичко с преобразованията и сигурността на своите владения.

През царуването на Дритаращра съседни народи бяха нахлули в земите край границите и бяха изпокрали добитъка. Те бяха прогонени и сурово наказани.

Походът срещу Друпада, цар на Кампилия, който беше заграбил една плодородна и залесена равнина, се увенча с успех.

* * *

Юдицира беше изпратил при царя трима пратеници: един стар красноречив брамин и двама от най-смелите си войни. Те поискаха от Друпада да изтегли войските си от завзетите земи и му дадоха да разбере, че Юдицира в името на старото приятелство, което свързва двете царства, искрено желае мира, но не ще се поколебае да хване оръжието, ако правата му не бъдат зачетени.

Мисията не излезе на добър край. Друпада беше много внимателен с пратениците, но не се съгласи да върне завзетите земи.

Юдицира, макар и неохотно се зае да защити правата си чрез сила. Той имаше обаче лични съображения да избегне обявяването на война на царя на Кампилия. Друпада беше ученик на Дрона, когато последният преподаваше в Училището на училищата. Противно беше на Юдицира да се сражава с един ученик на своя високо почитан учител.

Все пак той се постара да разработи военен план, който би му позволил вероятно да възвърне земите си при възможно най-малко кръвопролитие. Трябваше да завладее града с изненада и да застави Друпада да ги върне.

Той избра най-силните и най-сигурните от своите воители и накара да приготвят колесниците. Отказа се от слоновете: те щяха да бъдат много бавни за светкавичната скорост, каквато изискваше това начинание. Когато всичко беше готово, малочислената армия се понесе с все сила по неприятелската земя. Няколко чети, срещнати по пътя, бяха незабавно разпръснати и противниците избити: трябваше на всяка цена да се попречи да бъде вдигната тревога.

На седлата от зори до мрак, откъсвайки по малко време за смяна на конете и да подремнат няколко часа през нощта, непрекъснато измъчвани от глад и жажда, Юдицира и неговите воители пристигнаха за три дни пред Кампилия.

Недалеч се издигаше един зелен хълм. Юдицира събра там войниците си и им нареди да си отпочинат и да оставят конете да се освежат пред решителния щурм.

Градът спеше под ослепяващото обедно слънце, без да подозира какво му се готви. Дърветата и лианите скриваха шепата смелчаци, които очакваха часа на битката.

Когато конете и хората изглеждаха достатъчно отпочинали, Юдицира извика при себе си Арджуна и Бхимасена, разположи в боен ред колесниците и даде сигнал за атака.

Конете, шибани до кръв, се спуснаха напред и се понесоха по склона към градската порта. Конските копита и колелата на колесниците вдигаха оглушителен шум като от лавина. Главините на колелата скриптяха застрашително, сякаш щяха да се строшат, катранът, с който бяха смазани, димеше от триенето.

Стражите по крепостните стени на града се стреснаха, чувайки този невероятен шум и обхванати от непосилна паника, напуснаха поста си, без да затворят крилата на портата.

Конниците се втурнаха в Кампилия с ужасяващ боен вик и попаднаха сред голям площад, на който се бяха разположили търговци с конете си, слоновете си и своите стоки. Те събаряха шатрите, хората бягаха, крещейки. Конете и слоновете, вързани покрай площада, се изплашиха от виковете, скъсаха въжетата си и се разбягаха, увеличавайки безредицата. Мъжете и жените се препъваха в панерите и изсипаните кошници или обхванати от страх, припадаха и бяха стъпквани от животните. От всички страни се носеше плач, стенание, вик на отчаяние. Деца и родители се търсеха, викаха се, тичайки на всички страни.

Войсковите части на кулите, които защитаваха града, като чуха виковете от площада, напуснаха постовете си и се отправиха в безредица към центъра на града.

— Всички към палата — викна Бхимасена, жаден да се бие.

Колесниците се прегрупираха и бързо се понесоха към палата на Друпада, но трябваше да се спрат пред стените, които го обкръжаваха. Друпада ги чакаше на входа с един ескадрон стрелци.

Царят чу виковете, които се носеха от всички страни, и предугаждайки опасността, беше подготвил защитата си.

Щом се приближиха колесниците на Юдицира, неприятелските стрелци опънаха лъковете. Неколцина от нападателите бяха смъртно ранени и паднаха като подкосени.

В миг отекнаха в далечината ударите на барабан и острият звук на тропет. Гражданите, след като премина първият миг на объркване, бяха вдигнали оръжие и се стичаха да обкръжат войните.

Юдицира си даде сметка, че трябва да плени царя, преди да е станало късно. И така той събра колесниците си, но не можа да атакува веднага: отляво напредваха пет слона, които носеха войници върху

гърбовете си, отдясно идваше ескадрон стрелци, развяващи знаме с цветовете на Кампилия.

— Аз се заемам със слоновете — извика Бхимасена.

— Аз със стрелците — извика почти едновременно с него Арджуна.

Гигантът се изпречи пред петте дебелокожи животни и развъртя боздугана си. С един удар той разгроми кулата, издигната върху гърба на едно от животните, събаряйки на земята войниците, които се намираха в нея. Друг удар на мощния му боздуган разби челото на един от слоновете, който го застрашаваше с хобота си. Той отблъсна трети, който беше доста напреднал, надавайки боен вик, равен на рева на сто слона и сто лъва.

Добре стана, че още незасегнатите слонове побягнаха в полуда.

Арджуна не бе по-малко смел от Бхимасена. Той изпрати една стрела, която разкъса знамето на Кампилия; друга удари точно в челото знаменосеца; той се строполи по лице в праха. Стрелците се спряха нерешително, после, виждайки, че всичките стрели на Арджуна попадат в целта, се оттеглиха.

Моментът беше удобен. Юдищира насочи колесниците си срещу Друпада. Устремът на нападателите беше толкова силен, че царят на Кампилия въпреки куража си се видя принуден да се оттегли във вътрешността на своя палат. Юдищира беше издал заповед да не се засяга царят и скочи от колесницата си със сабя в ръка. Разбивайки противника, той проникна в палата.

Двамата противници се оказаха почти сами в двора един срещу друг; Друпада, бесен като лъв, който брани бърлогата си, се нахвърли върху Юдищира, а той отвърна с резки удари по дръжката на царската сабя. Целеше да я събори, но Друпада я стискаше като занитена в юмрука си. Бхимасена успя обаче да обезоръжи царя и вдигайки ръката на победения, го обяви за пленник.

Друпада трябваше да се върне и да заповяда на своите да прекратят битката.

Победителят Юдищира прояви великодушие, като поиска от Друпада само да му даде клетва, че повече няма да нахлува в земите на своя съсед. После в знак на помирение той прегърна своя противник и напусна града.

* * *

На връщане Юдищира не можеше да се въздържа да не възобновява в мисълта си онова, което се бе разиграло пред очите му, когато влезе въоръжен от главата до петите в двореца на Кампилия. Докато той се сражаваше с царя, една много красива девойка с благороден вид присъстваше безучастно на дуела. Юдищира после разбра, че това е била Драупади, дъщерята на Друпада.

Замечтаното лице и гордата осанка на принцесата покориха сърцето на младия цар.

* * *

При все че царуваше като независим и уважаван владетел, Юдищира винаги слушаше своя стар възпитател Дрона и драговошно следваше съветите му. Учителят го съветваше да бъде разумен и да не се замайва от властта.

За да му покаже какви опасности се крият под съвсем невинни на вид неща, той му разказа тази приказка.

Един ден Парикшит, цар на Хастинапур, отишъл на лов в една тъмна гора.

Владетелят бил придружен от стотина коня и слонове и го следвала цяла армия от смели бойци в ризници, въоръжени със саби, копия, боздугани, лъкове и стрели.

Докато свитата напредвала, гората ехтяла от ударите на барабаните, трясъка на колесниците и рева на слоновете.

Парикшит, дързък и жесток като някой тигър, навлизал в гората начело на своите войници и слуги, избивайки всякакви животни. Привечер той наранил една великолепна газела. Смъртно ранена, тя все пак успяла да избяга и да се скрие. Царят събарял дървета и храсти, за да намери своята плячка. Напразно: тя била изчезнала!

Тъй както претърсвал всяко кътче на гората, царят се озовал ненадейно пред един молец се брамин, изпаднал в дълбоко съзерцание.

— Аз съм Парикшит, царят на Хастинапур — му казал той. — Видял ли си да минава една ранена газела?

Браминът нищо не отвърнал. Той бил дал обет да не произнесе нито дума в продължение на една година.

Царят се засегнал, обхванал го ужасен гняв и той повторил ядно:

— Твърдоглав ленивецо, на тебе говоря! Видял ли си да минава оттука една ранена газела?

Браминът нищо не отвърнал.

Царят, още по-разгневен, повдигнал с върха на сабята си една умряла змия, навита в праха, и я метнал около врата на мъдреца. После се отдалечил, ругаейки брамина.

В това време малкият син на брамина неочаквано дотичал и чул обидните думи на царя. Силно възмутен от оскърблението, нанесено на баща му, той вдигнал ръка към небето и извикал:

— Моля те, Такшака, благородни царю на змиите, отмъсти за тежката обида, нанесена на моя баща. Нека, преди да изтекат седем дни, царят на Хастинапур да умре от твоята отрова.

Едва произнесло тези думи, момчето съжалило, че се е увлякло толкова. Но било вече късно; проклятието тегнело върху царя.

От своето царство с широки подземни пещери, пълни със злато и скъпоценни камъни, Такшака чул молбата и се приготвил да отмъсти.

Обаче царят не закъснял да узнае за проклятието, което надвиснало над него. Разтревожен, той свикал на съвет своите министри.

Те решили, че царят трябва да напусне града и да се усамоти в малък уединен дворец на върха на един хълм. Над неговото усамотение да бди ден и нощ тройна стража. Стаята на царя да се пази от брамини, познаващи точно магическите формули за отдалечаване на всякакъв вид влечуги. Освен това царят изпратил да повикат един лекар, вещ в церенето на ухапани от змии.

Лекарят, на който било обещано значително възнаграждение, се отправил към дома на царя. По пътя той срещнал Такшака, царя на змиите, преоблечен като брамин.

— Къде отиваш, почтени пътничко? — запитал той.

— Царят ме извика, за да го предпазя от ухапването на Такшака.

— Губиш си бремето, учени лекарю. Аз съм Такшака. Ако ухапя царя, ти не ще можеш да го излекуваш.

Лекарят се усмихнал предизвикателно. Тогава Такшака, преобразявайки се в змия, изсъскал:

— Само с едно ухапване аз ще изсуша хилядолетното дърво, което е зад тебе. Върни му живота, ако си способен на това.

На дървото, ухапано от ужасните зъби на Такшака, в миг окапали всичките листа.

Лекарят се объркал: той се опитал да вдъхне нов живот на дървото, но било безполезно. Изкуството му нямало силата да възкресява. Пред превъзходството на божеството лекарят не посмял повече да се противи.

— Аз ще ти дам хиляда пъти повече, отколкото ти е обещал царят, ако се върнеш откъдето си дошъл, без да се бъркаш в тази работа.

Лекарят приел и се върнал обратно.

Такшака стигнал до царския дом, но му било невъзможно да влезе вътре: вратите и прозорците се охранявали от стражи, въоръжени със саби и тояги. Царят на змиите разбрал, че трябва да прибегне до измама.

Обаче шест дни били изтекли и цар Парикшит се надявал, че е могъл да избегне отмъщението на Такшака.

Царят на змиите извикал четирима от своите слуги и им казал:

— Преобразете се на брамини и занесете тази кошница с плодове на царя на Хастинапур.

Слугите изпълнили заповедта на господаря си.

Цар Парикшит, като не знаел откъде иде този дар, приел плодовете и благодарил на брамините за подаръка.

Оставали само няколко часа до края на седмия ден. Парикшит, сигурен, че е избягнал проклятието, седнал на масата с придворните си. Поискал кошницата, донесена от брамините. Той избрал най-хубавия плод и го ухапал.

В сочното парче царят забелязал мъничък червен червей с черни бляскащи очи. Той избухнал в смях и като хванал малкото животинче между пръстите си, го показал на сътрапезниците си.

— От всички поданици на могъщия Такшака, вижте, приятели, храбрецът успял да премине прага на моя дом! Денят преваля и аз съм все още жив! Ужасният цар на змиите не ще ме види да треперя пред това нищожно червейче.

Но докато царят се смеел с цяло гърло, червеят вдигнал червената си глава и ухапал ръката, която го стискала. Парикшит надал вик и се строполил безжизнен.

Презряното червейче било самият Такшака. Проклятието постигнало царя на Хастинапур.

* * *

Подкрепян винаги от своите доблестни братя, Юдищира успя и в други начинания. Ако трябва да се каже истината, младият цар силно желаше да приобщи и братовчедите си Дурьодан, Дюсазана и Карна, но те се държаха настрана, затворени в своята ненавист и прекомерна гордост.

Това състояние на нещата дълбоко огорчаваше стария Дритаращра: колкото племенниците му ставаха все по-известни, толкова неговите деца оставаха в сянка. Но те не бяха толкова бездейни: замисляха разплата и желяза гибелта на своите братовчеди.

Тримата братя имаха съюзник в лицето на Сакуни, един от вуйчовците им, който смъртно ненавиждаше синовете на Панду и който беше станал вече от известно време злият дух на Дюсазана. Всъщност той беше го подтикнал да посегне на живота на вълчия търбух. Сакуни и племенниците му успяха да въвлекат в тази работа и Каника, един от старите министри на Дритаращра. Макар и измамник той беше спечелил като лисица, с хитростта си, доверието на Юдищира.

По време на честите му отсъствия петимата заговорници обграждаха стария цар и използваша всички случаи да очернят синовете на Панду. Те подмятаха например злонамерено такива неща, че уж Юдищира се е възгордял от победите си, не изпитвал никаква благодарност към стария цар и дори едва понасял почестите, отдавани все още в палата на Дритаращра, който вече не беше на власт. Вероломците добавяха, че Бхимасена искал да убие Дурьодан и че, преценено добре, да се даде короната на Юдищира, без да се зачетат правата на най-големия син на царя, беше осъдителна грешка.

Юдищира и братята му, заети да воюват или да обхождат земите на царството, съвсем не знаеха за съзаклятническото и не подозираха нищо за зложелателството, на което те бяха прицел.

Дритаращра много беше страдал, когато трябваше да вземе решение да лиши сина си Дурьодан от наследство; той се противеше все по-слабо на внушенията, направени му от неговия зет, от неговите деца, от неговия стар съветник.

* * *

Един ден Каника го застъпи открито:

— Мъдри Дритаращра — му каза той, — ако ти не беше сляп по рождение, твоят брат Панду нямаше да стане цар и днес, според закона, Дурьодан щеше да бъде наследник на трона. Твоя ли е вината, че си се родил сляп? Защо пожела твоего нещастие да се стовари и върху сина ти?

Дритаращра наведе глава, после с уморен глас добави:

— Защо ме измъчвате? Дори да съм допуснал грешка, то тя е непоправима. Юдищира има властта; кастата на брамините и на воините му е вярна. Ако се опитаме да го свалим от трона, ще бъдем сразени.

— Не е вярно, че грешката е непоправима — настоя тогава Сакуни. — Хитростта може много там, където силата не достига. Ние имаме един план, който завинаги ще ни освободи от горделивия Юдищира и неговите братя... Близо до делтата на Ганг има един град, който Юдищира още не е посетил. Негов управител е един от нашите приятели, готов да изпълни нашите заповеди. Щом Юдищира се върне, ти ще го посъветваш да отиде в този град малко да си почине. Дотогава управителят ще построи великолепно жилище, в което ще приеме царя. Това ще бъде една къща... специално замислена... от смолисто дърво и лак. Тя ще се нарича „Къщата на щастието“, това е привлекателно име! Една нощ, когато Юдищира заспи, къщата чисто и просто ще пламне. Смолата и лакът ще се възпламенят. Юдищира не ще има време и да се свести. Къщата на щастието ще стане негов гроб... Ние ще оплачем преждевременната му смърт, както се полага, и Дурьодан ще стане цар. Стига да го пожелаеш. Как мислиш ти?

Дритаращра леко кимна с глава в знак на съгласие.

* * *

Няколко дни по-късно Юдищира се върна от пътуването си по Северните провинции. Той беше бляскаво честван от съветниците и народа. Когато се представи пред стария цар, за да му засвидетелства своята почит, царят го покани да седне близо до него и му заговори с престорено развълнуван глас:

— Дете мое, ти направи за няколко месеца това, което аз, бедният слепец, не можах да извърша през многото години на моето царуване. Границите на царството вече са сигурни, провинциите са умиротворени, хазната е удвоена. Сега можеш да си разрешиш малко почивка. Близо до делтата на Ганг, на юг, град Варанавата ще бъде щастлив да приеме своя цар. Върви да го посетиш заедно с братята си и прекарайте там приятно!

За пръв път Юдицира забеляза в гласа на царя лъжливи и лукави нотки, но не можеше да отблъсне предложението, направено така разпалено. Отдалечавайки се от покоите на Дритаращра, младежът срещна Видура, стар роднина, който живееше в един кът на палата, във от дворцовите интриги. Старецът здраво стисна ръцете на Юдицира и като видя, че бяха сами, му каза тихо:

— Отваряй си добре очите, дете мое! Оръжията не са само от желязо. От някое време усещам в палата атмосфера на измяна, на съзаклятничество... Всички ме смятат за дърдорко, но аз имам очи да виждам и уши да слушам. Знам какво ти каза Дритаращра... Върви във Варанавата. Щом мога, ще ти изпратя един доверен човек, който ще ти разкрие намеренията на твоите неприятели. Ти ще познаеш пратеника по следните думи: „Истината крепи света“. Върви сега и бъди смел!

КЪЩАТА НА ЩАСТИЕТО

Приготовленията за тръгването свършиха, Юдицира и братята му взеха да се сбогуват с майка си Кунти. Царицата, подтикната от някакво мрачно предчувствие, ги притисна до сърцето си и им рече:

— В последно време често ви виждах да тръгвате, но не трепвах. Този път вашето заминаване не прилича на другите. Вземете ме с вас, моля ви се!

Трябваше да отстъпят на желанието ѝ.

Пътуването беше дълго. Като пристигнаха в град Варанавата, Юдицира, братята му и царицата бяха тържествено посрещнати. Народът се веселеше. Пурокана, управителят, беше подредил добре всичко. Той беше дребничък човек, пълен и отпуснат, раболепен пред могъщите и презрителен към низшите.

След като произнесе своята приветствена реч, той заведе царствените гости в Къщата на щастието. Дворецът се намиреше вън от града в усамотено място на края на гората, която го заобикаляше от всички страни и го затваряше като непроходима преграда. Лакът блестеше върху стените отвътре, както и отвън. Юдицира веднага почувства миризмата на смола.

Много дни изминаха в това ново жилище без никакво произшествие да смути почивката на царя и семейството му. Принцовете участваха в празненствата, уреждани в тяхна чест, или посещаваха различни квартали на града. Те не закъсняха да забележат, че бяха следени и всяко тяхно движение отбелязвано. Стражите на управителя пред портите на двореца се сменяваха постоянно; други съпровождаха царя и принцовете при всяко тяхно отдалечаване. Сам Пурокана, ласкател и подлизурко, какъвто си беше, ги следваше по петите.

Бхимасена пръв се умори от този надзор и поиска да си тръгне. Но Юдищира, който още не беше разбрал плановете на своите неприятели, го посъветва да се преструва на доволен и да бъде нащрек! Под предлог, че излизат на лов, тримата братя започнаха да проучват подробно околността и да бележат с условни знаци горските пътеки, най-вече водещите към Ганг, който течеше на известно разстояние от Къщата на щастието.

— Трябва да печелим време — казваше Юдищира на братята си, но очакването изопваше нервите им.

Дните минаваха в дразнеща мудност. Обещаният пратеник от Видура все още не идваше.

Най-сетне една вечер някакъв просяк пристигна в двореца и поиска да види царя. Пуснаха го. Щом се яви пред него, човекът се провикна: „Истината крепи света!“.

Царят се взря в очите му, после заповяда да му сложат ядене и пиене. Когато останаха сами, просякът му заговори високо с тези думи:

— Велики Юдищира, през една от следващите безлунни нощи ще подпалят тази къща. Тя е изградена нарочно от смолисто дърво и е лакирана. Изкопай проход от твоята стая до средата на гората. Когато пожарът избухне, вие ще избягате. Ще повярват, че сте загинали в огъня и няма да ви преследват. На брега на Ганг ще ви чака лодка; тя ще ви откара на сигурно място.

Тримата братя веднага се заловиха за работа. Нощем прокопаваха безшумно прохода. Денем закриваха входа на подземието с дъски и килими. Работата беше много трудна, но принцовете я завършиха преди новолунието. После зачакаха събитията.

Първата нощ премина, без нищо да се случи, също и втората, и третата.

Четвъртата вечер царица Кунти уреди голям празник в една от залите на лакираната къща. Между поканените, разбира се, беше Пурокана, както винаги, престорен и тържествен. Юдицира беше разбрал, че е лаком, не се отдели от него през цялата вечер и го тъпчеше със сладкиши и напитки. Късно през нощта, когато всички поканени се сбогуваха, управителят, мъртво пиян, хъркаше върху един килим в ъгъла на залата.

Къщата потъна в дълбока тишина.

Бхимасена се приближи до пияницата и се наклони да го ритне, но се въздържа и процеди през зъби:

— Подлец!

Гласът му още звучеше в тишината, когато Бхимасена усети странна миризма. Веднага разбра: това беше замисленият пожар! Предателите бяха подпалили жилището с надеждата, че тримата брата ще загинат в съня си. Бхимасена извика веднага близките си, за да ги предпази от опасността.

Юдицира хвана брат си Арджуна за ръка и му направи знак да мълчи.

— Никой не бива да ни чуе. Трябва да повярват, че сме изгорели.

После промълви:

— Бързо, да не губим време.

Влязоха в стаята на Юдицира; въздухът беше наситен с гъст дим и трудно се дишаше, огнените езици вече ближеха пода. Арджуна и Кунти, последвани от Юдицира и Бхимасена, се спуснаха в подземие.

След няколко минути те излязоха на чист въздух. Бедствието беше взело страхотни размери. Дворецът се бе превърнал в огромна клада. Черните очертания на стражниците се изрязваха върху нажежената завеса. Дори небето изглеждаше възпламенено.

Бегълците се спряха за миг, защитени от дърветата, да погледат развихрените пламъци...

— Гори, проклета къщо — се провикна Юдицира.

Те забързаха към Ганг. Трудно си проправяха път сред гъстата растителност в нощния мрак, едва разсейван от светлината на пожара. Бхимасена вървеше пръв, режеше или изтръгваше храстите, които им препречваха пътя. Майката и братята му го следваха, като се държаха един за друг.

Стигнаха брега на Ганг; там забелязаха слаба светлинка. Бхимасена отправи зов с мощния си глас; фенерът се раздвижи. Една лодка се приближи до брега. Бхимасена взе майка си на ръце и скочи в лодката, последван от братята си. При веслата седеше лодкар, който с няколко силни тласъка отблъсна лодката от брега и я остави да се носи по течението.

Никой не говореше. Юдицира мислеше с горчивина за престъпната измама на своя чичо; Бхимасена разярен стискаше зъби; Арджуна гледаше неподвижно пред себе си. В тишината се чуваше риданието на клетата Кунти.

Стигнаха до мястото, където Ганг се разширява и смесва величествените си води с водите на морето; лодкарят зави с лодката и се приближи до другия бряг. Четиримата нещастници слязоха бързо, махнаха за сбогом на лодкаря, който незабавно се отправи към морето.

Нощта беше още дълбока, местността непозната. Трябваше да се дочака зората. Когато небето започна да избледнява, гората се показа ужасяваща и дива.

Бхимасена взе майка си и подкани за път. Със свободната си ръка той изтръгваше храсти и дървета. Движеше се с мощта на голям разярен слон, за да се освободи от бушуващия в него гняв.

Блатистата местност гъмжеше от насекоми; трапчини със застояла вода неочаквано се отваряха под нозете им. Колкото по-високо се изкачваше слънцето в небето, толкова горещината ставаше по-непоносима.

Уморени и изтощени, примиращи от глад и жажда, залитащи от недоспиване, Юдищира и Арджуна с мъка следваха брат си. Спъваха се в извитите корени и се плъзгаха по гниещите листа. Най-сетне Арджуна падна на земята и помоли братята си да спрат.

— Невъзможно е — каза задъхан Юдищира, — ние трябва да излезем от този гроб. Трябва да се отдалечим колкото е възможно повече от Варанавата. Може би са забелязали нашето изчезване и са по следите ни. Не знаем дори дали Пурокана е умрял в пожара на проклетия дворец.

Бхимасена погледна Арджуна, после се обърна към майка си, увиснала на врата му като изплашено дете, и извика:

— Защо бягаме? Ти си царят, Юдищира, и ние трябва да ти се подчиняваме. Но ако искаш да ни послушаш, знаеш ли какво трябва да направим? Да се върнем обратно. Никой не ни очаква и лесно ще възстановим справедливостта.

— Няма да цапаме ръцете си с роднинска кръв — отвърна твърдо Юдищира. — Ще дойде ден, в който нашето благоразумие ще бъде оценено.

Малката дружина отново пое своя път. Юдищира се силеше да скрива умората и жаждата си, търсеше с очи някакъв плод за ядене, една глътка вода... но виждаше само безплодни дървета и блатни води.

Отдавна минаваше пладне, царицата вдигна очи към Бхимасена и едва промълви.

— Бхима, жадна съм!
Загубвайки съзнание, тя отпусна глава.

ЧУДОВИЩАТА

Бхимасена спря с безпокойство, но като видя, че майка му е само припаднала, продължи да върви.

Местността започваше леко да се издига и растителността ставаше все по-рядка. Тримата младежи се окуражиха.

Както вървяха, те забелязаха по земята странни огромни следи. Арджуна се спря да ги види отблизо: би могло да се каже, че са стъпки човешки, или на маймуни. Но нито едните, нито другите биха могли да имат такива огромни крака. Братята вървяха много бавно, напрягаха слух при всяко шумолене, като се озъртаха, да не би да ги нападне някой неочакван враг. Изведнъж Бхимасена се спря. Той направи знак на братята си да огледат поляната, до която бяха стигнали.

Безброй сухи листа покриваха земята. Наоколо се търкаляха само изкоренени дървета и изпочупени клони, сякаш буря беше връхлетяла гората или ужасна борба на слонове се бе разиграла на това място. Но тази гора не бе свърталище на слонове. Тримата принца стояха нащрек. В напрегнатата тишина само листата шумоляха леко, сякаш разбудани от лек ветреца. Всичко изглеждаше така спокойно, че трудно можеше човек да си въобрази някаква опасност. Обаче младежите си задаваха един тревожен въпрос: кое животно можеше да остави такива чудовищни следи?

Слънцето залязваше, когато Арджуна се провикна, сочейки с ръка:

— Гледайте там горе!

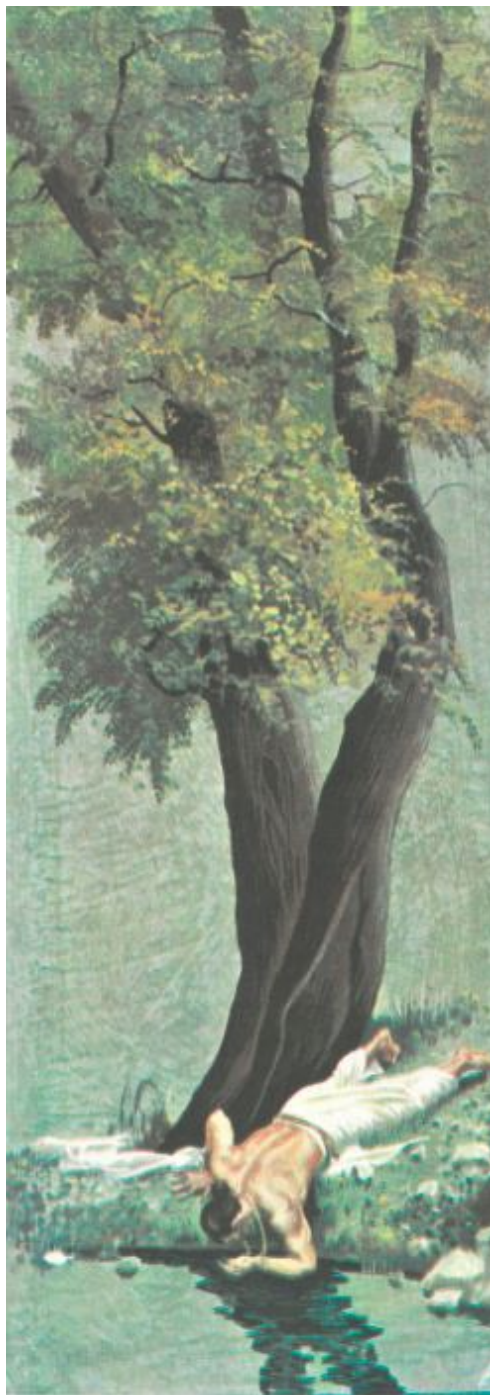
Блатни птици с разноцветна перушина летяха над дърветата: водата не беше далеч.

Тримата братя излязоха на друга поляна. Бхимасена положи майка си, все още в несвяст, на сянка под клонесто дърво — ниагрода — и каза на братята си:

— Починете си. Аз отивам за вода.

Воден от кръсъка на птиците, гигантът скоро намери едно езерце. Това беше водно огледало, свежо и ясно. Бхимасена се спусна незабавно и се наплиска с неописуема радост, пи на големи глътки.

Утоли жаждата си и освежен, напълни един мех с вода и се върна под
ниагродата.

Арджуна и Юдицира, победени от умората, бяха заспали;
царицата дишаше равномерно и спокойно. Бхимасена, като ги видя
заспали и тримата, приседна тихо край тях.

Гигантът погали с поглед милото лице на майка си, излегната на тревата, бяла и грациозна като нимфа; спомни си за двореца, за богатството, за изисканите обноски, с които тя беше свикнала, и почувства да расте гневът му срещу Дурьодан и неговите съмишленици.

* * *

Близо до поляната, където почиваше царицата с децата си, пазени от Бхимасена, някой дебнеше тези клетки и изтощени пътници. Скрито в клоните на голямо дърво сала, едно чудовищно същество с очи, налети с кръв, чакаше удобния момент да нападне нещастниците. Това беше чудовище, лакомо за човешко месо. То напускаше от време на време своето свърталище, за да сее смърт около себе си.

Огромното му туловище беше безформено. Врагът и мощните му рамене се сливаха в огромна маса. Неговите заострени уши подчертаваха жълтите му очи с червени кръгове. Кафяво руно покриваше изцяло тялото, крайниците и лицето му.

Подушвайки апетитната миризма, човекоядецът усещаше как прииждат слюнки в устата му и скърцаше нетърпеливо със зъби. Под заслона на ниагродата той се взираше в бегълците лакомо. Ръмжеше от задоволство, чешеше си търбуха с нокти и се хилеше доволно. Изтича да извика сестра си Идимба, също чудовищна гигантка и дори по-жестоката от него.

— Хубава сестричке, усещаш ли благоуханието на прясно месо? Каква слуга! Ей там има трима мъже и една жена. Аз се връщам, ще ги утрепя и ще ти ги довлека. Ще има с какво да си натъпчем търбусите.

Идимба със светнали очи облизваше вече муцуната си.

Брат ѝ се върна безшумно при ниагродата.

Накрая на гората той се спря, погледна дружината, която си почиваше, и се изненада от силното телосложение на Бхимасена. Той не бездействаше, докато близките му спяха. Не искаше да бъде изненадан от тайнствения враг, който беше опустошил гората, изкоренявайки цели дървета с мощните си ръце. Стволовете можеха да станат страхотно оръжие в неговите ръце и в ръцете на братята му.

Чудовището се загледа със страх в Бхимасена, който действаше. Стволовете и клоните изглеждаха като сламки между пръстите на гиганта. Той ги вдигаше с лекота.

„Не ще е лесно да победи такъв човек“ — помисли си чудовището. После едно хрумване проблесна в мозъка му: „Ами ако успея да го склоня да се съюзи с мене? Заедно ще станем господари на гората. Тогава ще можем да хващаме всички хора, които минават оттук, и Идимба няма вечно да се оплаква, че е гладна. Тя ще бъде много доволна...“.

Чудовището намери хрумването си превъзходно. Сигурно в своя успех, то се приближи, клатушкайки се на набитите си крака, като изписа на лицето си ужасна гримаса, с която искаше да изрази приятелска усмивка.

Бхимасена изненадан, но не изплашен, застана нащрек.

— Кой си ти и какво искаш? — запита той.

— Аз съм чудовището на тази гора — подхвана отвратителното същество, колкото можеше най-ласкаво. — Идвах да ви изловя всичките и да ви отведа при сестра си Идимба. Ние смятахме да ви изядем тази вечер, тебе и твоите спътници. Но виждам, че ти наистина си много силен. Какво ще кажеш за една спогодба между нас двамата? Сигурен съм, че ще приемеш: аз ще убия само другите, а ти ще дойдеш с мене: ние ще станем господари на тази гора.

Бхимасена се опитваше да измери големината на опасността. Той би могъл веднага да нападне чудовището, но шумът от борбата ще накара да се притече сестрата, която сигурно е скрита някъде наблизо. И ако случайно има и други?

— Освен сестра ти има ли и някой друг с тебе? — запита той.

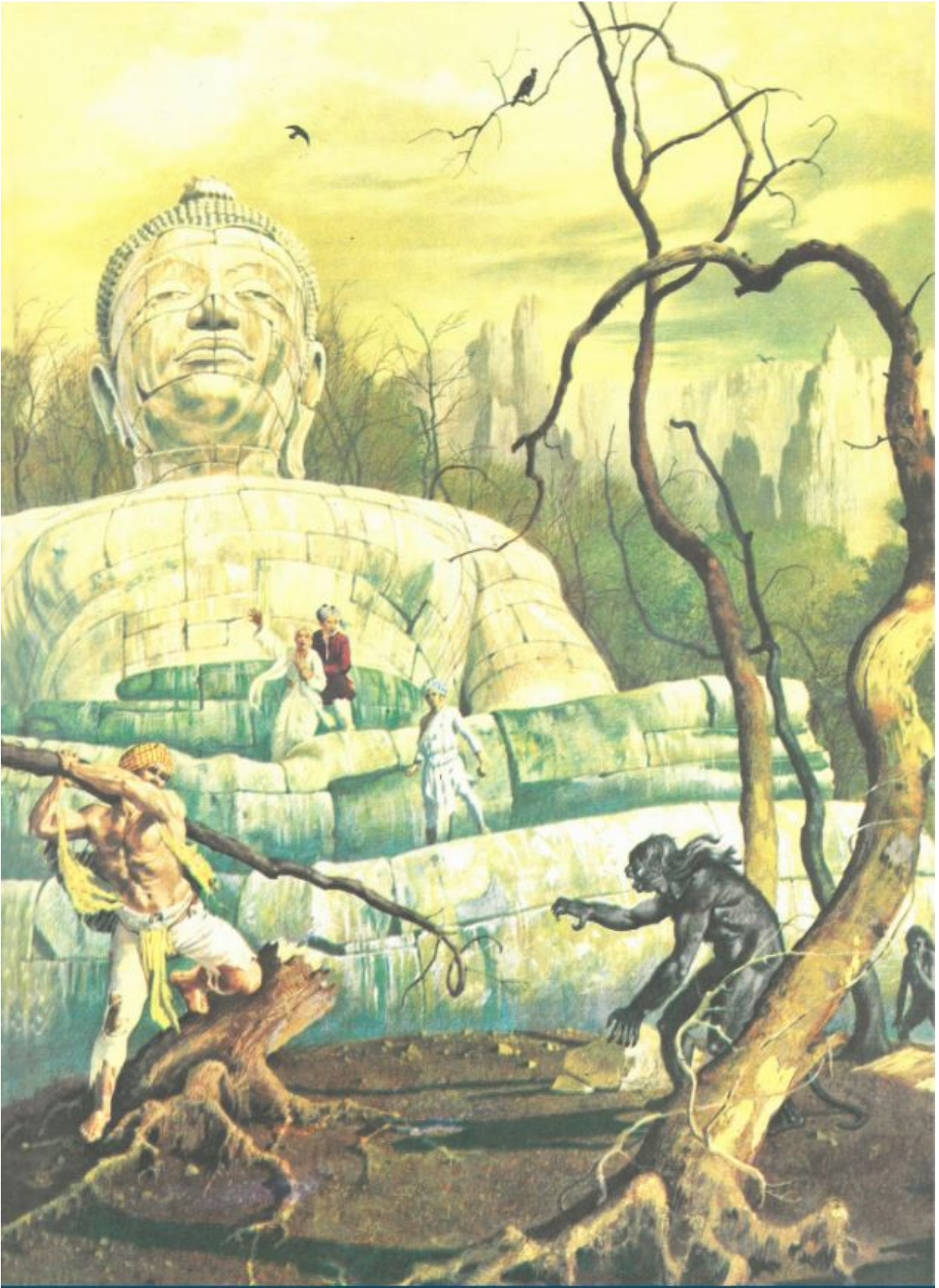
— Ама не, ние сме сами тук — отвърна чудовището, което не блестеше с особен разум и прибави нетърпеливо: — Хайде, остави ме да уловя ония тримата... Сестра ми няма кротък характер, да го знаеш...

— Една минута — извика Бхимасена, приближавайки се към чудовището. — Аз съм склонен да дойда с тебе, но трябва да ми обещаеш, че ще пощадиш тази жена и синовете ѝ и ще ги защитиш от гнева на твоята сестра.

Чудовището се спря за миг нерешително, смучейки косматия си пръст, за да размисли по-добре. Съюзът с този гигант го изкушаваше силно.

Сестра му го чакаше в клоните на едно дърво. Но тъй като още не се връщаше, а не се чуваше и никакъв шум от борба, започна да я обхваща съмнение. Тя слезе леко и се спусна към ниагродата. Когато видя брат си да разговаря с гиганта, изръмжа и луда от ярост, се понесе към Бхимасена.

Но заслепена от гнева си и глада, който я тормозеше, тя пресметна зле разстоянието и се строполи върху брат си. Това му дойде неочаквано. Ударът го събори на земята и заби животинското му лице в един дънер. Той се изправи бесен от гняв и се обърна към сестра си. Бхимасена използва веднага момента: хвана чудовището през раменете, вдигна го и го запрати срещу едно дърво. Чу се вой и ужасен трясък: дървото се беше повалило под тежестта на чудовището.

Арджуна, Юдицира и царицата, стресна ти в съня, присъстваха на зрелището ни живи, ни умрели.

Чудовището, полупребито, намери сила да се повдигне и нападна на свой ред Бхимасена. Гигантът изтръгна едно дърво и удари противника си от разстояние. Гората отекна на жестокия рев: чудовището лежеше неподвижно с разбит череп. Без да изпуска дървото, Бхимасена се обърна към Идимба и каза с глас, в който нямаше шега:

— А сега, махай се, мръсно животно, ако не искаш да те...

Идимба сякаш не разбра изведнъж и се вторачи в гиганта, но при една нова, по-страшна закана тя се отдалечи, треперейки от гняв, сред силен шум от чупеци се клони.

В ГОРАТА

Здрави и читави след тия толкова силни вълнения, Юдищира и Арджуна продължаваха пътя си; Бхимасена вървеше най-напред, носейки майка си на ръце.

Изгледът се изменяше: гората беше не толкова гъста, поляните бяха по-начесто и по-широки. Из тревата и по клоните се мяркаха пауни, яребици и кукувици. В по-откритите места се забелязваха стада слонове, предвождани от силни мъжкари.

Бегълците напредваха вече по-леко; от време на време откъсваха по някой плод, за да залъжат глада си. Свечери се. Принцовете и царицата се подслониха криво-ляво под една ниагрода, за да прекарат нощта.

Събудиха се в ранни зори и се събраха да се посъветват.

Тъй като явно се приближаваха до населено място и не ги застрашаваше ненадейна опасност, необходимо беше да не ги разпознаят и да не събудят подозрение. Дрехите им бяха изпокъсани, но парцалите издаваха качеството на скъпите тъкани и богатството на украшенията. Тези странни скитници щяха да бъдат забелязани и ако Дурьодан случайно бе узнал за бягството им, сигурно щеше да ги преследва.

И така те решиха да свалят своите дрехи и скъпоценни украшения и да се облекат в тъкани от лико подобно на аскетите, които се усамотяваха в гората. Щяха да живеят от милостиня като скромни брамини. Никой не ще познае в тези злощастници знатните синове на Панду.

Един ден, след като бяха прегазили една река по брода ѝ, срещнаха отшелник, който живееше в малка колиба. Старецът ги поздрави дружелюбно, даде им да хапнат и да утолят жаждата си. Царицата и синовете ѝ приеха с радост. Какво спокойствие цареше в това място! И каква благост имаше в лицето на стария човек с бяла брада и снежни коси!

Докато ядяха ориз, Юдищира, който таеше в сърцето си горчивината от тъжните събития, подхвана със загадки разговор за

нещастията в живота, за безразличието на небето, което невинаги възнаграждава добродетелта.

В тази мирна среда той не можа да устои на желанието си да разкрие малко своята душа пред този кротък старец, който го слушаше доброжелателно. Но отшелникът беше изненадан от разочарованието на Юдищира и му каза с тъжен, но твърд глас:

— Млади приятелю знаеш ли коя е най-висшата човешка добродетел? Да знаеш да запазваш спокойствие сред радостта и мъките, победите и пораженията. Изслушай ме!

* * *

Живял някога един цар на име Ашвапати. Той бил богат, могъщ, благороден и справедлив към поданиците си, които много го обичали. Но една горчивина се била вселила в сърцето му: неговата вярна съпруга не го ощастливила със син. Напразно царят умолявал Савитри, богинята на живота, с молитви и пост да го дари с усмивката на едно дете.

Надеждата вече гаснела в неговото сърце, когато една сутрин, както правел жертвоприношението си, му се явила хубавата Савитри.

— Верни Ашвапати — му казала тя, — аз чух молбите ти. Наскоро ще имаш дъщеря. Тя ще бъде хубава и мила.

Богинята изчезнала, оставяйки царя радостен и развълнуван. След кратко време наистина се появило на бял свят едно хубаво момиченце. Нарекли го Савитри.

Савитри расла, тя станала очарователна и мила девойка. Рано сутрин правела жертвоприношенията си на боговете, после усмихната отивала при баща си и му поднасяла венец от цветя, изплетен от нейните ръце.

Сърцето на Ашвапати преливало от радост. Един ден той повикал дъщеря си и ѝ казал:

— Савитри, дете мое, аз съм стар и живота скоро ще ме напусне. Желая да си избереш достоен за тебе съпруг. Още днес ще тръгнеш с моите министри, ще обходиш градовете и селата, планините и равнините, уединените места и бреговете на свещените реки. Като се върнеш, ще ми съобщиш за избора си.

Савитри се поклонила дълбоко в знак на послушание и тръгнала.

Много луни изминали. Савитри вече се връщала. В това време духът Народа, пратеник на боговете, бил поканен от цар Ашвапати. Когато Савитри се върнала, баща ѝ я запитал дали си е намерила съпруг.

Девојката отвърнала с нежност:

— Татко, на един самотен хълм, до едно голямо дърво, живее Думасена, онзи, който е бил велик цар на Салви и който днес е беден и сляп. Изгонен от царството си, той прекарва дните в молитви заедно с вярната си съпруга. Той има син на име Сацаивати. Душата му е благородна, умът му превъзходен, него съм избрала за съпруг.

— Направила си превъзходен избор — казал веднага Народа, който присъствал на разговора. — Сацаивати е хубав, мъдър, силен и търпелив. Знай само, че той ще умре след една година.

Царят изненадан и поразен от думите на духа, посъветвал дъщеря си да избере друг за съпруг, но Савитри, непоколебима, му отвърнала:

— Татко, три неща в света могат да се правят само по веднъж: да посочиш наследникът си, да дадеш думата си и, за една девојка, да избере своя съпруг. Аз избрах. Нека животът бъде кратък или дълъг, аз ще го споделя с него.

— Думите ти са мъдри, Савитри — ѝ казал духът и изчезнал в небето.

Щом като царските дарове били готови, царят свикал брамините си и тръгнали със Савитри на път.

Когато шествието стигнало до колибата на Думасена, старият отшелник седял на килим от листа под хилядолетно дърво. Неговата вярна съпруга и младият Сацаивати го обграждали със своята любов. След като изразил почитта към каещите се от кастата на воините, бащата на Савитри седнал редом с царя отшелник. Разговорът им бил кратък.

Сацаивати съзерцавал хубавата Савитри, Савитри се усмихвала нежно на благородния Сацаивати. Когато двамата бащи свършили разговора си, всички брамини, които обитавали гората, били свикани, за да отпразнуват сватбата според свещения обред.

Цар Ашвапати си тръгнал. Савитри снела скъпите одежди и ходела само в грубо платно. Тя вече принадлежала към новото семейство, където живеела в смирение и скромност. Нейната грация

била радост и утеха за съпруга ѝ и старите родители. Савитри вземала участие в обредите, извършвани от царя отшелник с молитви и бдения. Времето минавало спокойно в старата обител край голямата гора. Но младата съпруга не забравяла предсказанието на Народа.

Оставали само четири дни до ужасния срок. Трите последни дни и трите последни нощи били изпълнени за Савитри с мъки! Тя ги прекарала в пости и молитви. Когато зората на злосъщния ден обагрила небето, тя предложила една последна жертва на боговете върху свещения пламък, после застанала пред свекъра си с ръце, събрани пред челото, и му казала:

— Татко, аз живея в този дом вече цяла година и никога не съм се отдалечавала от него. Позволи ми, моля ти се, да придружа днес съпруга си в гората и да му помогна при брането на плодове и събирането на дърва.

— Дъще — отвърнал старият цар, — от три дни нищо не си яла. Страхувам се дали ще понесеш умората. Горската пътека е дълга и трънлива.

— О, не! — провикнала се младата жена. — Уверявам те, татко мой, че се чувствам силна въпреки постенето.

Свекърът ѝ дал съгласието си да тръгне и тя поела със своя съпруг; изглеждала весела, но сърцето ѝ се разкъсвало.

Цялата сутрин те брали плодове заедно и трупали дърва. Преваляло вече пладне, когато Сацавати се почувствал неразположен: огън пламнал във вените му, не можел да диша, главата му клюмнала сякаш от непобедим сън. Савитри дотичала и го подхванала, сигурна, че ужасното предсказание щяло да се изпълни.

Появил се един човек, целият в червено. Той бил едър и силен, със застрашителни кървясали очи. В ръцете си държал връв и гледал проснатия млад мъж. Савитри се изправила: тя била бледа като мъртвец и цялата треперела.

— Кажи ми, кажи ми кой си ти? — промълвила тя.

— Аз съм Яма, богът на смъртта. Дойдох да отведа съпруга ти в моето царство.

Това рекъл Яма.

Той вързал Сацаивати с връвта и понесъл духа му. Тялото останало изпънато и студено като мраморна статуя.

Жестоката жертва била изпълнена, богът с огнените очи потънал в гората с духа на Сацаивати. Стъпка по стъпка Савитри го следвала, съсипана от умора и тъга. Нещастницата била решила да придружи своя мъж чак до царството на мъртвите. Когато стигнали в най-големия гъсталак, Яма се обърнал и казал на Савитри:

— Върни се. На живите не е позволено да отиват по-далеч. Помисли по-добре как да направиш достойно за съпруга си погребение.

— Всемогъщи Яма — отвърнала скромно Савитри, — писано е, че съпругата винаги трябва да придружава своя мъж. Мъдреците ме научиха на това. Аз почитам законите и няма да напусна съпруга си.

Тогава Яма казал:

— Твоите справедливи думи и чистият ти глас трогнаха сърцето ми. Поискай нещо и аз ще го изпълня, освен ако се отнася до живота на този човек.

— Направи очите на моя свекър отново да заблестят като слънцето. Но, господарю на героите, чуй ме! Аз не мога да напусна съпруга си, защото най-голямото благо се крие в дружбата с добрите. А моят Сацаивати е добър.

Яма се спрял объркан и казал:

— Поискай ми още нещо, само не и душата на този човек.

— Направи моят свекър да си възвърне царството. Могъществото ти е голямо, Яма. Ти изискваш от хората да живеят в мир. Моят Сацаивати живееше в мир с всички.

И тя тичала задъхана след бога, който крачел бързо.

Яма й казал със смекчен глас:

— Савитри, твоите думи са ми приятни като извора за зажаденлите устни. Освен живота на твоя съпруг поискай ми още нещо: аз ще ти го изпълня.

И Савитри отвърнала:

— Направи да имам много деца от моя брак.

— Ти ще имаш много деца — обещал богът, — но сега се върни
вкъщи, Савитри. Ти си преуморена, ще паднеш сред пътя.

Но тя не се спирала, тя молела още:

— Слушай, Яма! Твоите добрини могат да трогнат слънцето чрез
силата на истината, те крепят земята. А моят Сацавати е добър.

— Вярна и предана съпруго, аз те почитам — прекъснал я Яма.
— Поискай ми още едно последно нещо и аз ще го изпълня.

— Ах — провикнала се Сацавати, — този път ти не постави
условие! Върни ми съпруга!

— Твоята любов спечели — й казал Яма. — Ето този, за когото
молиш. Ще живееш с него безброй години, ще имаш много деца, които
ще станат смели воители. Твоят свекър вече прогледна. След кратко
време ще си възвърне и царството. Баща ти и майка ти ще живеят още
дълги години в радост, заобиколени от внуците си.

Така казал Яма, преди да изчезне.

Животът се връщал бавно в безкръвните нозе и ръце на
Сацавати. Всичките обещания на бога на мъртвите се изпълнили.

Така небето възнаградило постоянството, верността и молбите на
доверчивата Савитри.

Тримата младежи и царицата, които изслушаха с почитателно
внимание разказа на стария отшелник, бяха ободрени от тези мирни
думи.

ЕДНО ПРЕДСКАЗАНИЕ

Когато се сбогуваха, старецът, който узна, че искат да отседнат в най-близкия град, им посочи Екачара: до града се отивало за половин ден и там живеел един мъдър брамин, който би им дал подслон.

Мнимите брамини благодариха на любезния отшелник и се отправиха към града.

* * *

Като пристигнаха в Екачара, младите принцове и царицата потърсиха къщата на брамина. Както им беше казал отшелникът, този мъдрец ги прие радушно и ги настани в една от двете стаи на къщата си.

Според обичая на брамините, Юдищира, Арджуна и Бхимасена излизаха поред да изпросват скромно храната си. Майката при завръщането им разпределяше получената милостиня: половината за Бхимасена и останалото за Юдищира, Арджуна и Кунти.

Както ходеха по просия, младежите се отдалечаваха понякога от града, навлизаха в гората и стигаха до бреговете на реките и езерата.

Дните минаваха бавно и еднообразно. На принцовете, свикнали на охолство и изтънченост, този живот, изпълнен с лишения и унижения, изглеждаше суров. Вечер се връщаха обезкуражени, съжалявайки за изгубената родина и за щастливите дни. Те се успокояваха само близо до майка си. Една вечер, тъй като бяха особено тъжни, царицата пожела да ги разсее и им разказа тази легенда.

* * *

Един цар се отправил на голям и опасен лов в гъста гора в сърцето на Индия. Този лов му бил внушен от един свят брамин. За да

изпълни волята му, царят напуснал своя палат и скъпата си съпруга, принцеса с необикновена красота.

Една вечер, уморен от извънредно тежкия ден, царят седнал край реката със сърце изпълнено с тъга и се замечтал за своята красива далечна принцеса. Искало му се да има криле на птица и да излети от някоя скала към палата си, за да прегърне своята съпруга. Но желанието му било неизпълнимо и царят си въздъхнал.

Един сокол долетял.

— Велики царю, защо си тъжен?

— Бих искал да сложа една целувка върху устните на моята съпруга.

— А защо не ѝ я изпратиш?

— Как да сторя това?

— Повери я на един лист. Аз ще го отнеса на принцесата.

Царят откъснал един лист от най-близкото дърво и положил върху му гореща целувка. Соколят взел в човката си това послание на любовта и отлетял към палата.

Когато наближил, го нападнал друг сокол. В борбата той изтървал листа. Вятърът го подхванал и го върнал там, откъдето бил тръгнал. Листът плувнал по повърхността на реката.

Понесен от течението, той стигнал до езерото, край което си почивал царят, излегнат сред цветята. Той познал листа, върху който бил положил целувката. Тъй като искал да си го вземе, проследил го покрай брега, докато не заседнал между тръстиките. Но каква била изненадата му, когато видял между стъблата две новородени деца, момче и момиче, които плачели. Царят отначало се зачудил, после взел децата и без да се колебае, занесъл ги в двореца. По-късно ги осиновил.

Децата расли хубави и здрави и царят ги обикнал като свои.

Но след някое време царят, царицата и придворните дами забелязали нещо странно: момиченцето, при все че било в добро здраве, почнало да издава миризма на риба, която все повече се засилвала. Опитвали различни лекарства: топли бани, скъпи парфюми, лечебни сиропи, нищо не помагало. Тази миризма упорито се разнасяла и ставала все по-неприятна. Тогава царят, страхувайки се, че придворните и царицата, като не могат повече да я понесат, ще напуснат двореца, решил да върне детето в гората.

А то било най-хубавото момиченце, каквото може да си представи човек! Усмивало се на всички, лицето му греело от красотата; очите му, черни и дълбоки, блестели разумно; то разтърсвало кестенявите си къдрици, весело махало с пълните си ръчички и ритало с крачка.

Птичките се съжалили над изоставеното дете и го обкръжили, за да го пазят.

След няколко дни един стар рибар го намерил, щастлив, че то ще може да замести едничката му дъщеря, която наскоро била починала. Той го нарекъл Сати и с нежност го отглеждал.

Сати расла мила и послушна. Тя помагала на старите рибари. Миризмата на риба все така се усещала, странна и остра. Но детето не го било грижа за това; то си живеело честито в колибата на своя втори баща сред гората. През деня рибарят прекарвал пътници от единия бряг на реката до другия; детето се забавлявало, като тичало из гората. Дърветата, които стигали до небето, били отрупани с прекрасни плодове и дъхав цвят. Дъжд от разноцветни венчета падал по земята. На всеки клон имало кошер; пчелите бръмчали в съзвучие с песните на птичките. Свеж ветрец подухвал в гората, носейки със себе си прашеца като златен облак.

Сати била щастлива.

Годините минавали. Старият рибар се нуждаел вече от помощта на девойката, за да обръща тежкия сал, върху който пренасял пътниците. Сати на драго сърце му помагала в тази уморителна работа. Тя била станала чудесна девойка с очарователна усмивка. Учтиво отвърщала на повикването на пътниците, които се възхищавали на тази хубост, но отвърщали с погнуса глава, щом усетели миризмата на риба.

Минал един брамин. Той бил отшелник, свикнал на лишения и надарен да разпознава добродетелта... Той не могъл да изтърпи миризмата и обърнал глава.

Минал един воин, храбър герой като лъв, ловък като тигър... Той не могъл да изтърпи миризмата и обърнал глава.

Минал един млад принц с възвишен ум и великодушен. Той не могъл да изтърпи миризмата и побягнал отвратен.

Птиците в гората се питали натъжено поради каква причина Сати е подложена на такова изпитание. Тигрите протестирали възмутени; рибите изваждали глава над водата в мълчаливо съчувствие.

Дошъл сезонът на дъждовете. Слънцето си почивало на юг. Гъсти облаци покривали земята; жеравите, пауните и патиците блаженствали под тази тъмна завеса, спусната от небето. Реките прииждали, застрашавали да прелеят бреговете си, дърветата и поляните се покривали с нежна зеленина.

Една сутрин Сати чула да се вика от отвъдния бряг на реката. Един благородник искал да го прекарат на другия бряг. Това бил Паразара, известен по цяла Индия.

Сати се притекла услужливо, но в същото време стеснявайки се да се покаже пред един толкова прочут и всемогъщ човек. Тя приближила сала и зачакала със свито сърце благородникът да извърне главата си със същата погнуса като всички други.

Паразара, който познавал добродетелите на девойката, я загледал продължително и изпълнен с възхищение от красотата на лицето ѝ и чистотата на душата ѝ, поискал да я възнагради. Не само че не показал никакво отвращение, но се приближил до младото момиче и рекъл:

— Сати с милата усмивка, искам днес да ми станеш съпруга. Ще те отведа в моя дворец, където ще получиш двайсет бродирани одежди, кожи от антилопа и обици със скъпоценни камъни.

При тези думи той я хванал за ръка. И станало чудо: тялото на девойката почнало да излъчва благоухание, съставено сякаш от най-редки есенции. Онези, които присъствали на случката и които често с неохота се били приближавали до Сати, стояли омаяни от прекрасната миризма.

Девойката се оженила за великия Паразара и била много щастлива с него.

Те имали един син Виаза, който станал по-мъдър от своя баща и учел хората на поезия и на други възвишени чувства.

* * *

В Града на слоновете вече се беше разчула новината за пожара в Къщата на щастието. Разправяха, че царят, царицата и принцовете Арджуна и Бхимасена, също и управителят Пурокана, са загинали.

Народът бе покрусен при вестта за това нещастие; в палата, напротив, им беше трудно да скриват радостта си.

Закуни и Дюсазана, двамата зли духове, се радваха, че пъкленото им дело е успяло. Наистина, те се учудваха, че Пурокана също е загинал в пожара, но мислеха, че управителят не е имал време да избяга, след като е подпалил къщата. Дурьодан, за да не събуди съмнение, заповяда да се спазва общонароден траур и направи така, че да се забележат многобройните погребални обреди, които отслужи. Старият Дритаращра, пренебрегнат от всичките си деца, се терзаеше от угризенията на съвестта си.

След като свършиха погребалните обреди, Дурьодан тържествено бе възкачен на царския трон и бе обявен за наследник на Юдищира.

Юдищира и братята му бяха свикнали с тежкия и скромен живот на брамини, когато едно необикновено събитие събуди надеждата им скоро да се върнат в Града на слоновете и да заемат отново мястото, което им се полагаше. Ето какво се случи.

* * *

Един ден, след като бяха просили, Юдищира и Бхимасена излязоха от града да поскитат из гората. Стигнаха до едно тихо и спокойно място; Юдищира се уедини, за да чете необезпокояван свещените книги, според обичая на брамините. Той седна в тревата и се съсредоточи.

Бхимасена, напротив, предпочиташе да скита. Тази част на гората много му харесваше; любопитен като дете, той наблюдаваше растенията, насекомите, птиците.

Юдищира, унесен в своята молитва, благодареше на боговете за радостта, която му даваха птиците с песните си, за свежата сянка, която хвърляха дърветата, за бистрите извори, които го освежаваха през жарките часове на деня, за животните, малки и големи, които живееха около него. Той беше забравил, потънал в това съзерцание, всичките мъки и неволи, поставили на изпитание неговото младо съществуване и това на майка му и братята му.

Внезапно той дочу шумолене на листа, но не искаше да се разсейва и не вдигна глава. Шумоленето се повтори и този път много по-близо. Запазвайки пълна неподвижност, той вдигна бавно поглед. Един тигър се приближаваше. Като видя човека, тигърът спря, готов да се хвърли върху своята плячка. Юдищира нямаше оръжие. Той си спомни наставленията на учителя си Дрона. Със силата на волята си успя да победи желанието си да избяга. Ако остане неподвижен, звярът може би ще се отдалечи, без да го нападне... Пот изби по челото му, но той не помръдна. Жестокият звяр се приближи бавно. Юдищира затвори очи в молитва. Последният му час без съмнение бе настъпил. Тигърът се приближи още повече, обиколи го, подуши, изръмжа, разреже въздуха със силната си опашка и се отдалечи, както беше дошъл. Юдищира въздъхна с облекчение и отпрати мислена благодарност към своя учител, който беше спасил живота му чрез своите поучения.

В това време Бхимасена се забавляваше на воля. Стигна до някакво хралупесто дърво. Като го разглеждаше отблизо, гигантът забеляза, че един бухал се беше настанил в него. Той поиска да го изпъди с пръчка, но след много безплодни опити си тръгна.

В замяна на това малко по-далече видя десетки гарвани, накацали по клоните: той ги замери с голям камък и всичките зловещи птици за най-голяма радост на Бхимасена се разхвърчаха с крясък.

После видя едно дърво — азока, цялото в цвят. Бхимасена знаеше, че азоката цъфти само когато я докосне крак на красива жена. Тази, която е накарала азоката да разцъфти, трябва да е била много хубава. Човек би могъл да си я представи, гледайки изобилието на дъхавите цветове, които отрупваха дървото. Гигантът се спря: цветовете бяха великолепни, от оранжевите чашки се подаваха пурпурни плодничета. Вдъхвайки сладостния аромат, Бхимасена си спомни, че е чувал да казват, че цветът на азоката прогонва всички грижи. Това сигурно беше вярно, защото той никога не е бил по-блажен.

Беше му леко, чувстваше се щастлив. Забелязвайки едно птиче, паднало от гнездото, той го хвана внимателно с върха на пръстите си и го върна на неговите братчета, които го посрещнаха със силно писукане.

После коленичи да наблюдава мравките, които мъкнеха една умряла пеперуда. Той подразни малките животинки с една тревица, после духна тези разпалени работници. Някои бяха отнесени от силата на неговото духане, други се вкопчиха още по-силно в пеперудата.

Подхванал своето скитане, Бхимасена откри чудна гледка: едно чисто изворче избликваше от земята между гладки и блестящи камъни, но преди да стане поточе с приятен ромон, то се разширяваше в спокойно огледало, в което се отразяваха зелените дървета. Край

изворчето жълто-червени патици гладеха лениво перата си с човка. Младежът се наведе да пие вода, но преди да докосне с устни повърхността на изворчето, усети да го сграбчва някаква огромна ръка. Още не разбрал какво става с него, той бе обхванат от чудовищна змия.

Бхимасена се мъчеше отчаяно да се освободи от нея. Той стисна в ръце главата на змията, но тя го стягаше все по-силно и по-силно, пречеше му да диша, отнемаше му всичката сила. Гигантът се бореше със свръхчовешка енергия, обаче напразно. Той се търкаляше по земята да задуши влечугото с тежестта си; и това се оказа безполезно.

Най-сетне, изгубил всякаква надежда, той извика Юдицира, но гърлото му издаде само някакви хрипове. Змията щеше да убие силния Бхимасена. Младежът отправи една последна нежна мисъл към майка си и своите братя и се приготви да умре.

Ала боговете бдяха над него.

Юдицира наистина бе доловил шума от борбата и представяйки си Бхимасена в опасност, дотича. Когато наближи изворчето, видя ужасната гледка, която го вледени от ужас. Влечугото беше обвило цял Бхимасена; само едната ръка на принца бе останала свободна и с нея опитваше още да се освободи.

Змията бе разтворила паст пред лицето на младежа. Още малко и Бхимасена, изтощен, щеше да изостави борбата и змията щеше да го погълне цял.

Както го беше напътствал неговият учител, Юдицира съсредоточи цялото си внимание и воля върху главата на змията. Той не виждаше дори брат си, а само главата на влечугото. Със свръхчовешко усилие се вкопчи във врата му с две ръце и го стисна с всичка сила. Юмрукът му бе стоманен и за нищо на света не би изпуснал това, което е хванал. Змията имаше огнени очи, тя съскаше заканително, мятайки разцепения си език. Но ръцете на Юдицира не я оставяха.

Най-сетне змията се отпусна, обърна глава към Юдицира и му каза с дрезгав глас:

— Мъдри Юдицира, аз почувствах силата на любовта, която те свързва с твоя брат, но не мога да му върна свободата, освен при едно условие: да отговориш безпогрешно на три мои въпроса.

— Питай, каквото искаш, змийо — отвърна Юдицира, разхлабвайки малко врата й.

— Кажи ми, Юдицира, кой е Градът със седемте врати?

— Градът със седемте врати е човешката глава: две очи, две уши, ноздрите и устата.

— Много добре! Ето моя втори въпрос: назови силата, която крепи небето и земята.

— Силата, която крепи небето и земята, е истината.

— Вторият отговор също е точен. Ако отговориш добре и на третия въпрос, брат ти ще бъде спасен. Каж ми: в кой момент от живота си човек може да достигне съвършенство?

— Могъща змийо — отвръща Юдищира, — съвършенството на човека се състои в следното: на млади години да следва внимателно напътствията на своя учител; в зряла възраст да основе многобройно семейство; на стари години да се оттегли в горите, за да се откъсне от света, да овладее тялото си и да придобие истинска мъдрост.

При тези думи змията изчезнала.

До Бхимасена се появил стар брамин с дълга бяла брада, силно прегърбен от годините.

— Цели сто години чаках да бъда освободен от това проклятие! — се провикнал той. — Защото бях пренебрегнал жертвоприношенията пред боговете и обредите, бях превърнат в змия и осъден да разкъсвам всеки, който се опита да пие вода от този извор, докато човек от царски род не отговори точно на въпросите, които аз ще му задам. Благодарение на тебе, мъдри Юдищира, аз съм свободен. За да ти засвидетелствам моята признателност, ще ти доверя следното предсказание: не е далечен денят, в който ти и братята ти ще си възвърнете правата. Все пак необходимо е брат ти Арджуна да се изкачи веднага на планината на Индра, за да се сдобие с вълшебните оръжия на бога на бурята. Извърши ли това геройство, той ще може в близко бъдеще да удържи победата, която ще ви позволи да се върнете в родината си.

След това старият брамин се отдалечил и изчезнал в гората.

ИЗКАЧВАНЕТО НА АРДЖУНА И НОВОТО ЮНАЧЕСТВО НА БХИМАСЕНА

Юдищира не забрави предсказанието на брамина-змия и помоли Арджуна да предприеме трудното изкачване на планината на Индра, за да се сдобие с вълшебните оръжия на бога на бурята.

Никой досега не беше успял да се изкачи до върха на планината. Арджуна го знаеше, но не падна духом.

Сам и без оръжие, младежът се катери цели три дни по склона на планината, който ставаше все по-стръмен и по-стръмен. На края на третия ден срещна един свят човек, много слаб, с кафява кожа. Той беше седнал под едно дърво, което се изправяше самотно между скалите и трънака.

Арджуна се поклони почтително пред него и аскетът му заговори с тези думи:

— Ако искаш да достигнеш върха, не се докосвай повече до никаква храна и не пий дори глътка вода.

Младежът, макар и изтощен, го послуша.

Измъчван от жажда и глад, той вървя още три дни. Нямаше вече и следа от растителност. В тишината се чуваше само гласът на вятъра.

Най-сетне и вятърът замлъкна. Арджуна беше достигнал върха.

Индра се появи сред ослепителна светлина.

— Какво дириш в моите селения? — запита той младия човек.

— Всемогъщи Индра, аз се изкачих на твоята планина, за да те помоля да ми дадеш вълшебните си оръжия, които пазиш ревниво.

Индра се усмихна.

— Храбри Арджуна, ти търсиш оръжията, а вече ги имаш! Това са твоят кураж, твоето постоянство, силата на духа ти. Ти ги придоби, като прояви голямото си юначество. Сега върви. Не е далеч денят, в който ще трябва да преодолееш едно още по-трудно изпитание. Обещавам ти моята помощ и подкрепа.

Арджуна се върна в Екачара и започна да проси в смирение, очаквайки да се изпълни обещанието на Индра.

* * *

Един ден Арджуна и Юдицира излязоха да просят, както обикновено. Кунти и Бхимасена останаха вкъщи.

Внезапно от съседната стая, в която живееха браминът с жена си и двете им деца, се зачу плач и ридания, които ставаха все по-сърцераздиращи.

Кунти и синът ѝ, страхувайки се да не би някакво нещастие да е сполетяло техните хазаи, наостриха уши.

Браминът казваше на своята жена следното:

— Колко пъти ти предлагам да напуснем този град? Но ти, каквато си твърдоглава, не пожела. И ето какво ни сполетя: трябва да присъстваме безпомощни на разрухата на нашето семейство. Какво нещастие! Какво нещастие, какво ужасно нещастие! Аз не се страхувам от смъртта, но мисълта, че ще те оставя сама с децата, ме изпълва с тъга. Как една бедна самотна вдовица ще може да ги изхранва и насочва в правия път?

Гласът на брамина пресекваше от хлипане.

Жена му отвърна смирено и сърдечно:

— Не се измъчвай, не се отчайвай. За всичко има лек. Виждаш ли, всеки от нас има своя дял щастие на тази земя. Аз, като жена и майка, го имах. Сега мога да умра. Моите деца нямат повече нужда от мене. Ти, напротив, ти трябва да живееш. Ако ти умреш, това ще бъде

и нашата гибел... Какво може да стори една бедна вдовица обременена с деца, как ще ги води в правия път? Моля те, остави ме да умра, за да живееш ти. Нашите деца, твоите деца имат нужда от тебе...

Гласовете замлъкнаха; чуваха се само сподавени ридания.

Царицата, загрижена и развълнувана, почука свенливо на тяхната врата. Поканиха я да влезе със сина си. Тогава тя попита брамина каква е причината за тяхната мъка. Браминът им обясни, че от години живее в гората близо до града един раксадо, с други думи, едно чудовище. Този раксадо се беше задължил да брани града от неприятели, но в замяна жителите трябваше да му доставят всеки ден по една крина ориз и два вола. Нещастникът, на когото се паднеше опасната чест да занесе храната в бърлогата му, биваше загубен! Царят на Екачара, добре защитен в своя замък, не си правеше труда да прогони ненаситното чудовище и му беше предоставил поданиците си. И така от години една жертва беше обричана всеки ден и всеки ден из една от къщите на града се разнасяха отчаяни викове.

— И сега — завърши браминът съвсем обезкуражен — жребият падна върху мен.

Царица Кунти погледна своя син и в нейните очи Бхимасена прочете молба. Той я разбра веднага и се провикна храбро.

— Аз се заемам с това! Аз ще занеса утре закуската на раксадо. — После се обърна към хазаина си и му каза: — О, мъдрецо, ти беше добър с нас, ти ни приюти. Наш ред е сега да засвидетелстваме признателността си. Тази вечер върви да набавиш товара с ориз, за да го откараш уж ти в гората. Утре сутринта аз ще застана срещу чудовището. Остави това на мене...

Смайване, недоверчивост, радост се сменяха по лицата на двамата нещастници. Те изричаха благодарности и не знаеха как да изразят своята признателност. Но царицата им рече:

— Не казвайте на никого за тази замяна. Моите деца може да имат неприятности от това.

Нощта измина. Бхимасена стана, щом небето почна да просветлява, пое каруцата и тръгна срещу чудовището.

Като стигна сред гората, той спря и се послуша; не прошумоляваше нито лист.

— Къде ли се е скрило това отвратително същество? — се питаше той и се взираше в листака наоколо.

Никой!

Бхимасена почака още малко, после сложи ръце на фуния пред устата си и извика:

— Ехей! Къде си?

Пълно мълчание.

Гигантът повдигна рамене: „Толкова по-зле. Изглежда, че не е гладно!“. И той седна край каруцата.

Дойде му охота за ядене. Сутринта нищо не беше хапвал, а и разходката на свеж въздух беше спомогнала да огладнее... Той протегна ръка и започна да хрупа ориз.

Раксадо, огромен и ужасен, много добре виждаше гиганта, но изплашен от необикновения му ръст, беше предпочел да се скрие в гората и да изчака събитията. За да избегне всякаква неприятност, беше решил този ден да се задоволи с лека закуска от ориз и говеждо месо, останали му от предния ден. Но като видя Бхимасена да протяга ръка към храната му и да гребе безцеремонно от неговия ориз, изскочи от прикритието си и страшно изръмжа.

Бхимасена се обърна да го види, после невъзмутимо продължи да похапва ориз. Раксадо прехапа устни и се престори, че напада гиганта, той се надяваше да го изплаши, показвайки ноктите си и надавайки страшен вой. Напразно! Невъзмутим, Вълчия търбух се тъпчеше. Като преглътна и последната хапка, той извади една кратуна, пи на големи глътки вода и си изплакна шумно устата. Това беше прекалено! С див рев чудовището се спусна, решено да го накара скъпо да плати откраднатия обяд. Но не можа дори да го докосне, защото Бхимасена му нанесе такъв силен удар с юмрук по главата, че то падна сразено. Тогава Бхимасена хвана раксадо за краката и го хвърли върху камъните. Това довърши чудовището.

Бхимасена натовари трупа на каруцата и се върна обратно. Когато стигна пред портите на града, Екачара едва се пробуждаше. Бхимасена взе трупа и го сложи седнал пред едното крило на портата. Забелязвайки едно старо ведро върху купа смет, взе го и му го нахлупи на главата като шапка. Горд от делото си, той потъна бързо в още пустите улички.

Малко по-късно мина един дървар на път за гората; той видя чудовището и бързо се върна в града, премрял от страх, за да вдигне тревога. Тълпа любопитни се стекоха от всички страни, но хората

гледаха от разстояние, защото мъртвото чудовище все още вдъхваше ужас.

Но браминът, помнейки обещанието, което беше дал на майката, заяви пред надошлите просто:

— Един аскет минаваше през гората и ми се притече на помощ. Той довърши чудовището с някаква магия.

После заключи вратата и се прибра у дома си.

ПРИНЦЕСА ДРАУПАДИ

Много месеци изминаха, през които царица Кунти и децата ѝ живяха в Екачара, без да ги познае някой.

Една сутрин тримата братя, излезли да просят, срещнаха студенти брамини. Те прекосяха бързо града. Мислейки, че тримата братя са от тяхната група, ги запитаха:

— Вие не идвате ли на празника?

— Какъв празник?

— Как? Не знаете ли? Царят на Кампилия е решил да избере за дъщеря си съпруг, достоен за нейната красота и нейните добродетели. Той урежда голям празник, на който най-храбрите принцове на Индия ще покажат своята ловкост в едно трудно изпитание. Победителят ще стане съпруг на принцеса Драупади. Ще ни бъде приятно да вървим заедно с вас.

Като чу името Драупади, Юдищира почувства сърцето си да бие лудо. Спомни си, че беше видял тази очарователна девойка преди няколко години по време на разпратата му с царя на Кампилия заради границите на неговата страна. Той не я беше забравил нито за миг.

— Ние ще дойдем на празника — каза той на студентите, — но не веднага, защото нашата майка ни чака вкъщи.

Студентите бързаха. Те се сбогуваха с мнимите брамини и си продължиха пътя.

Тримата младежи се върнаха вкъщи. Те събраха скромните си вещи, благодариха на стопанина и тръгнаха за Кампилия заедно с майка си.

Щом пристигнаха, потърсиха подслон и получиха гостоприемство в дома на един грънчар.

В очакване на големия ден те събираха милостиня, както обикновено, и забелязаха със задоволство, че в града, пълен със странници, никой не им обръщаше внимание. Трудно би било наистина някой да разпознае в предрешените младежи като брамини и просяци знатните синове на Панду.

Но да се върнем малко назад.

* * *

Принцеса Драупади, която беше присъствала на двубоя между баща ѝ и Юдищира, беше поразена от благородството на младия човек и тя също не го забрави.

Когато ужасната новина за пожара в Къщата на щастието и за смъртта на цар Юдищира стигна до нея, тя беше плакала безнадеждно и се бе заклепа никога да не приеме друг мъж за съпруг. Измисляше хиляди причини, за да отказва на всички принцове и царе, които ѝ бяха искали ръката. Изминаха много месеци. Един ден баща ѝ я повика и ѝ каза:

— Време е да направиш най-сетне избора си! Аз също чаках дълго! За да се избегне още един отказ, който с нищо не може да се обоснове, аз реших да обявя празник на избора. Победителят ще бъде твой съпруг.

— Каквото си сторил, е добре сторено — отвърнала почтително Драупади. — Но — добавила тя, — според закона, аз имам право да определя условията на състезанието. Мой съпруг ще стане онзи, който уцели златната рибка, която ще бъде поставена на върха на един побит стълб, пред който ще се върти голямо колело. Около стълба ще има малко езеро, в което ще се отразява всичко като в огледало. Условието ще бъде да се улучи окоето на рибката през спиците на колелото, като стрелецът се прицелва не в самата рибка, а в нейното отражение във водата. Това не е всичко... Самата аз ще определя размерите и тежината на лъка.

Царят, изненадан и отчаян от трудностите, които дъщеря му налагаше на състезателите, я замоли горещо да промени решението си,

но тя остана непоколебима.

* * *

В деня на празника на избора огромна тълпа се стече във от града около полето, където щеше да протече състезанието. Там имаше и много странници; настана обща веселба.

Юдицира, Бхимасена и Арджуна излязоха също на полето с другите брамини и заеха места на първия ред на трибуната, запазена за тях. И там цареше искрено веселие.

На арената жонгльори, смешници и танцьорки се стараеха да забавляват зрителите със своите премятания, ловкости и хармонични движения, но не успяваха да задържат вниманието на нетърпеливата публика по-скоро да види хубавата Драупади.

Слънцето се бе изкачило вече високо в небето, когато настана блъсканица при входа на оградата: стражите се мъчеха да задържат тълпата, която искаше да види отблизо очарователната принцеса. Тя влезе! Загърната в скъпо сари, с блестяща златна диадема на косите, Драупади вървеше усмихната и грациозна редом с баща си. Избухнаха възторжени приветствия.

На очарования Юдицира тя се стори още по-хубава, отколкото в спомените му.

Тълпата се успокои. Един стар и почитан брамин излезе да посрещне принцесата, докато присъстващите застанаха почтително на крака. Преди голямото състезание принцесата трябваше да бъде тържествено посветена. Свещеникът разля около нея мляко от една паница, произнасяйки обредните слова. После той хвърли в краката ѝ свещени треви.

След тази кратка церемония принц Дрищадумна, брат на Драупади, хвана сестра си за ръка и обяви тържествено:

— Знатни принцове, уважаеми брамини, храбри воители, чуите ме! Онзи, който уцели мишената, според обявените правила, ще се ожени за принцеса Драупади, която е тук пред вас. Давам ви моята царска дума!

След това представи претендентите за ръката на сестра му. Извиквани последователно, те пристъпваха напред и се покланяха пред

Драупади. Дрехите им бяха много богати и украшенията безценни: блестящи обици, гривни, огърлици, пръстени. Юдищира, Арджуна и Бхимасена забелязаха веднага братовчедите си Дурьодан и Карна между най-нетърпеливите претенденти. Бхимасена, ядосан, се вдигна да слезе на арената, но братята му го задържаха и го накараха да седне.

Като свърши представянето на знатните претенденти, Драупади зае мястото си на царската трибуна и даде знак за откриване на игрите.

Лъкът, с който състезателите щяха да стрелят, беше толкова тежък, че трябваше четирима слуги да го изнесат на полето. Оставиха го под стълба, на върха на който блестеше мишената: златната рибка.

При вида на този лък, присъстващите се раздвижиха в изненада, някои сведоха очи озадачени. Първият, много сигурен в себе си, излезе напред, хвана лъка с нехайство и понечи да го вдигне: лъкът изглеждаше прикован за земята. Младежът се наведе още веднъж, напрегна мускули и хвана лъка с две ръце. Той успя да го задържи вдигнат и да нагласи стрелата и опъна тетивата с лице, пламнало от придошлата кръв. Но лъкът не се огъна. Омаломощен, принцът го пусна на земята и се оттегли засрамен в края на полето.

Втори беше Дурьодан. Узурпаторът на трона на Юдищира се обърна към брат си Карна и заяви с предизвикателство:

— Аз ще успея!

Но щом хвана лъка, видя се принуден да го пусне. Не беше предполагал, че е толкова тежък! Обаче тласкан от горделивостта си, той нагласи стрелата, вдигна лъка и опъна тетивата. Лицето му плувна в пот, лъкът сякаш се поддаде, но тетивата се изплъзна от пръстите му и Дурьодан се просна на земята сред общия смях. Синът на Дритаращра се изправи, целият в прах, и си тръгна, мятайки заплашителни погледи наоколо.

Един след друг излизаха претендентите все по-неуверени. Някои падаха под тежестта на този дяволски лък, други се премятаха, отнесени от тетивата. Неколцина успяваха да повдигнат лъка и се опитваха да стрелят, но падаха изнемощели.

Последен беше принц Карна. Той вдигна лъка смело и опита гъвкавостта му. Тълпата замлъкна. Драупади трепереше. Този младеж очевидно беше много силен и сръчен, защото си служеше с лъка толкова леко. Може би той ще бъде победителят.

Много спокойно, изящен в движенията си, Карна опъна лъка и се прицели в отражението на мишената във водата. Тълпата затаи дъх. Миговете изглеждаха векове. Карна стреля. Рибката трепна леко, докосната от стрелата.

Сякаш гръмотевица разтресе арената: тълпата, на крака, аплодираше, възхваляваше. При все че не беше улучил точно мишената, Карна се явяваше като победител в това състезание и достоен да се ожени за Драупади. И наистина под нестихващи овации принцът пристъпваше към царската трибуна.

Арджуна, който беше следил състезанието с нерви изпънати до скъсване, скочи от мястото си с проклетия право на арената. Той не можеше да допусне хубавата Драупади да влезе в семейството на предателите подпалвачи!

Тълпата, виждайки младежа да тича към средата на полето, замлъкна в почуда. Какво искаше той? Да спечели това изпитание, трудно дори за най-смелите воители на Индия.

Ясно, че това беше желанието му: той беше взел лъка и стоеше изправен в центъра на полето.

— Изгонете го, той е луд! Ще има на какво да се посмеем — викаха зрителите негодуващи.

Но брамините от своята трибуна почнаха да окуражават младежа.

— Тъй като принцовете не успяха, нека той да опита! Дори да загуби, няма да бъде голям срамът, понеже нито един от тези горделиви принцове не успя напълно. Оставете го да си опита щастието!

В общата неразбория Арджуна, с очи вперени в царската трибуна, чакаше знак на съгласие или на отказ от страна на царя.

Продължителни аплодисменти се издигнаха от трибуната на брамините: царят бе позволил на младока да се състезава.

Арджуна опита лъка внимателно, раздвижи го няколко пъти, после, преди да нагласи стрелата, сведе замислено глава за няколко мига.

След това се прицели в отражението на мишената, пресметна разстоянието между спиците на въртящото се колело. Чу се свистене и златната рибка падна на земята с пронизано око.

Трибуните, арената, въздухът дори затрепериха от мощния възглас на тълпата. Брамините размахваха наметалата си; от всички

страни се развяваха разноцветни шалове. Зрителите от по-горните трибуни хвърляха на победителя цветя и гирлянди.

Принцовете мълчаха, побледнели от яд. Те бяха дълбоко засегнати от подмятанията на тълпата, която не ги щадеше заради несполуката им. Опитваха се да се сдържат, но яростта им вземаше връх.

И наистина, щом царят се изправи на своя трон, за да каже на Арджуна: „Почтени брамине, моята дъщеря ти принадлежи“, те се спуснаха към трибуната с извадени саби в ръце.

— Ти се подигра с нас — викаха те. — Ти ни покани да ни унижиш. Състезанието беше определено само между нас.

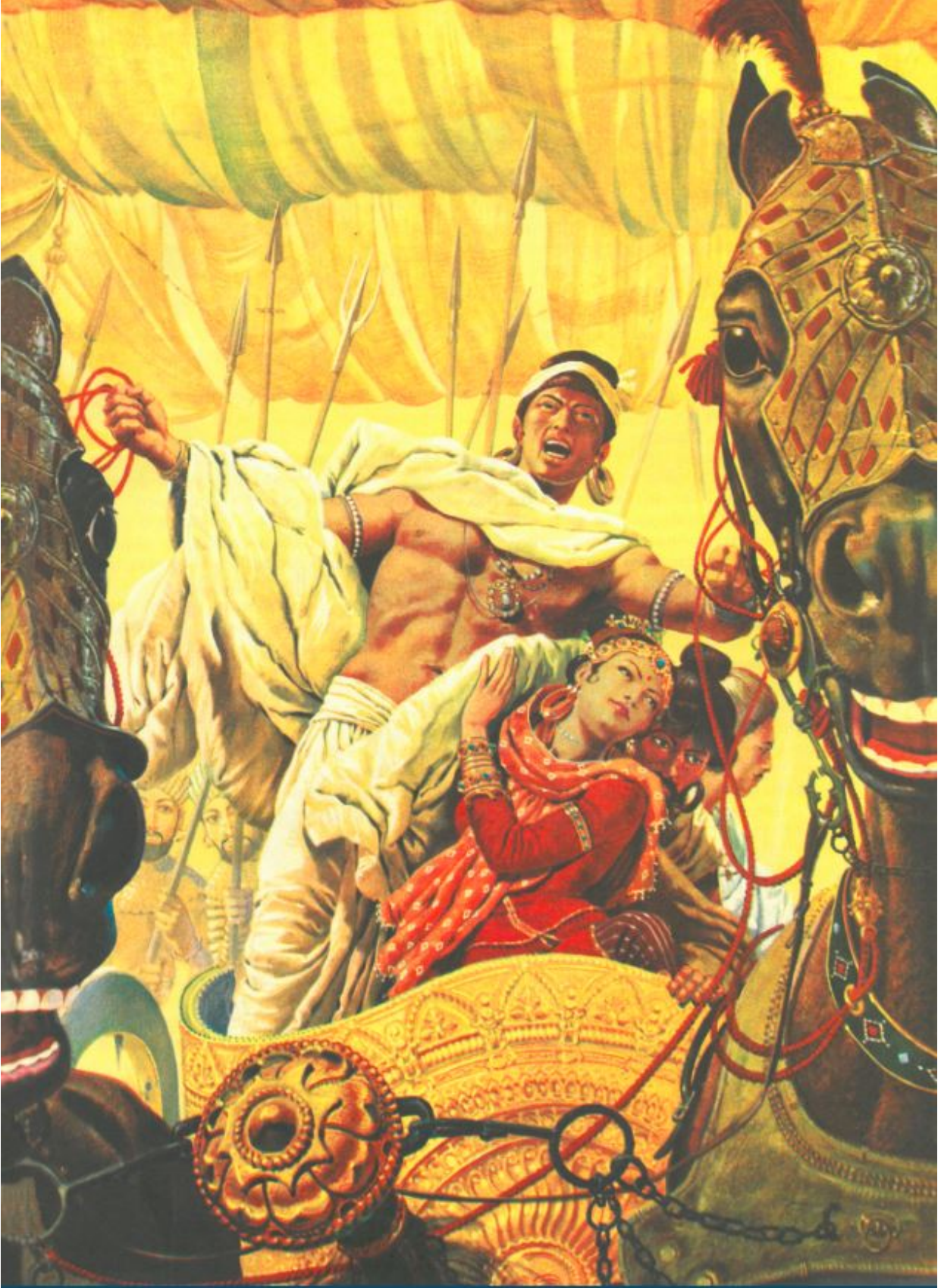
Други наобиколиха Арджуна и ревяха в лицето му:

— За какъв се мислиш, прост пазачо на храмове? Да го хванем и да го хвърлим в огъня.

Така бяха притиснали Арджуна, че той не би могъл да се отърве, ако Бхимасена и Юдищира не бяха се притекли да го защитят.

Гигантът повали с юмрук един от най-развилнелите се и го хвърли върху нападателите; Юдищира обезоръжи царя на Мадра и го заплаши със собствената му сабя. Настъпи моментно разколебаване сред принцовете. Арджуна се възползва от него веднага, грабна принцесата и я покачи на една колесница, последван от своите братя. Един удар на камшик и се понесоха в галоп.

Колесницата излетя като вихър от арената сред облак златист прах.

ЦАР МЕЖДУ ЦАРЕТЕ

Щом влязоха в града намалиха хода. До къщата на грънчаря отидоха пеша. Там ги чакаше майка им, без да подозира какво се е случило.

От прага на вратата Бхимасена се провикна:

— Мамо, виж какво сме ти довели!

Царицата, изненадана, прие хубавата Драупади с присъщата си приветливост.

Принцесата обаче започна да се съмнява: тези трима брамини, въпреки просешките си одеяния, имаха благороден вид, необикновена хубост, изискан говор. Умението на един от тях да борави с лъка беше смайващо. Кой всъщност бяха те?

Когато спокойствието на арената беше отчасти възстановено, царят повика сина си Дрищадумна и му каза:

— Намери ми тези брамини. Вярно е, че аскетичният живот и каляването на волята дават на човека голяма мощ, но този младеж ми изглежда твърде изкусен за положението си. Тук трябва да има някаква загадка.

Дрищадумна тръгна да търси тримата странници. След като преброди различните квартали на града и разпита почти всички хора, насочиха го към къщата на грънчаря. Той обаче можа да му каже само каквото знаеше: тримата младежи щяха да заминават за Кампилия заедно с майка си.

Принцът, решен да узнае истината, влезе в къщата и заповяда на грънчаря да не помръдва и нищо да не казва. Той се настани зад вратата на стаята, в която живееха странниците, и се взря през един процепа.

В стаята бяха тримата брамини, една жена с благородна осанка и принцеса Драупади. Седнали върху рогозка, те разговаряха спокойно в сумрака.

— Братко — каза младежът, който беше спечелил облога, — повтарям ти още веднъж, че не съм искал да се състезавам, за да се

ожения за принцесата, но само за да дам добър урок на претендентите и най-вече на нашите братовчеди. Щом небето пожела хубавата и благородна Драупади да влезе в нашето семейство, моето желание е тя да стане твоя съпруга. Ти си най-големият, ти си царят. Позволи ми да се откажа от правата си в твоя полза.

— Не — отвърна с решителен и възбуден глас браминът с русите коси, — не, Драупади ти принадлежи. Ти спечели, ти трябва да се ожениш за нея. Не мога да приема дара, който ми правиш, ти си много великодушен!

— А защо не оставим принцесата да реши? — предложи третият брамин с ръст на гигант.

— Бхимасена има право — каза спокойно майката на тримата момци. — Кажете ни, Драупади, кого би искала да си избереш за съпруг? Арджуна или Юдищира?

Младата принцеса се зачерви и наведе глава, после отговори:

— Аз отдавна исках да стана вярна съпруга на цар Юдищира и много плаках при лъжливата вест за неговата смърт. Ако благородният Арджуна наистина е склонен да отстъпи своите права, аз избирам Юдищира.

Дрищадумна, зад вратата, се досети: Юдищира, Арджуна, Бхимасена... Та това са... синовете на Панду!

Той бързо излезе от къщата на грънчаря и се затича да съобщи чутото и видяното на царя.

Лесно е да се отгатне края. Царят, безкрайно щастлив, отиде със свитата си при принцовете и ги покани да се настанят в палата му заедно с майка си.

Сватбата на Юдищира и Драупади бе отпразнувана с нечувано великолепие и тържественост.

Новината за завръщането на синовете на Панду и ужасната история с пожара в Къщата на щастието се разчува веднага. От всички краища на Индия пристигаха пратеници в Кампилия и принасяха на Юдищира злато, войници и оръжие, за да го подпомогнат да си възвърне царството.

В палата в Града на слоновете новината падна като гръм. Цяла Индия беше разбрала престъплението, лицемерието и подлостта на насилника и се готвеше да го накаже заедно със съучастниците му.

Сакуни, злият съветник, и подлият Дюсазана намислиха да напуснат града веднага. Дурьодан, напротив, упорит и твърдоглав, какъвто беше, искаше тази работа да се разреши чрез смърт на бойното поле. Старият сляп цар се молеше земята да се разтвори под нозете му и да го погълне.

Сред това объркване учителят Дрона бе научил с радост за завръщането на своите скъпи ученици, пое работата в свои ръце. Предложи да отиде като пратеник и миротворец. Той би измолил милосърдието на Юдищира, ако Дурьодан се признае за виновен и слезе от трона.

Последваха жестоки и безкрайни спорове; Дурьодан се съгласи най-сетне с предложението на Дрона, към което се бяха присъединили по липса на друга възможност Сакуни, Дюсазана и Дритаращра, но Юдищира дали щеше да им прости?

Дрона пристигна в Кампилия със сърце, разкъсвано между надеждата и страха, щом се яви пред височайшия си ученик, той се хвърли в краката му. Но Юдищира го накара веднага да стане, прегърна го нежно и му каза:

— Зная, мой добри учителю, по какви дела си дошъл тук: искаш да простя на чичо си и на моите братовчеди. Не се бой! Никога не съм искал да цапам ръцете си с роднинска кръв, аз не кроя план за отмъщение. Нали сам си ме учил, че добродетелта, силна и постоянна, винаги възтържествува над злото. Добродетелта възтържествува: това ми стига! А колкото до трона в Града на слоновете, ето какво реших: Дурьодан и аз ще си разделим царството. Братовчед ми ще остане в Града на слоновете. Моите братя и аз ще основем на север нов град, който ще бъде столица на моето царство. Сега си върви с мир и нека небето те закриля.

Решението на Юдищира се изпълни. Той получи половината царство и основа нов град, който беше наречен Градът на гората. В него издигна великолепен палат, където заживя щастливо със съпругата си, принцеса Драупади, царица Кунти и братята си. Те се ожениха по-късно за добри и прекрасни принцеси.

Царуването на Юдищира беше честито. Царството бе силно и преуспяваше; добивът — изобилен; мирът вътре и отвън даваше възможност на жителите на града да живеят спокойно като членове на едно голямо семейство.

Великодушието на Юдицира към неговия братовчед и неговото недостойно семейство събуди възхищението на цяла Индия.

Другите царе го признаха за най-мъдър от принцовете и го поканиха да вземе участие в Жертвоприношението на коня.

Това беше най-голямата почит, която индуските царе можеха да засвидетелстват на сина на Панду. Жертвоприношението на коня беше действително много тържествен обред, който най-мъдрият от владетелите можеше да отслужи.

Юдицира, трогнат и щастлив, се приготви за церемонията грижливо.

В началото на пролетта, след като прекара цял ден в мълчание и размисъл, той избра един от своите великолепно бойни коне и нареди да му направят очистителна баня. Един човек от скромно потекло уби едно куче и го потопи във водата, в която бе окъпан конят. Той бе пуснат на свобода да скита из полята цяла година. Четиристотин младежи, избрани между царските принцове и синовете на воините, го наглеждаха да не се изгуби, защото иначе всичко трябваше да почне отначало.

Докато конят скиташе, бяха уреждани големи празненства. Хора на тълпи се стичаха на мястото, където щеше да се извърши жертвоприношението. Поети, дошли от всички провинции, пееха стари легенди и възхваляваха големите дела и добродетели на Юдицира.

Годината изтече, тогава започна истинската церемония.

В присъствието на всички царе на Индия Юдицира се приближи до коня. Той беше със скъпоценно наметало, впрегнат в златна колесница. Един брамин, долепил длани, произнесе следната молитва: „Нека на човека, който предлага тази жертва, да му се роди момче! Това момче да стане герой, сръчен стрелец и непобедим воин! Нека чрез тази жертва да расте непрестанно славата и могъществото му! Земите му да раждат изобилен плод, силни волове и бързи като вятъра коне!“.

След тази молитва конят бе убит и трупът му изгорен в чест на боговете върху свещения огън. Тогава царете и принцовете минаха пред Юдищира, за да му засвидетелстват почитта си и да го провъзгласят за „Цар между царете“.

Сред владетелите, които се обявиха за подвластни на мъдрия син на Панду, смирен и покорен, беше сам Дурьодан.

В края на церемонията царете, бойните и брамините произнесоха мощно три пъти:

„Щастие и слава на великия Юдищира!“.

Издание:

Заглавие: Индийски приказки

Преводач: Надя Трендафилова

Година на превод: 1974

Език, от който е преведено: френски

Издание: първо

Издател: „Народна младеж“ — издателство на ЦК на ДКМС

Град на издателя: София

Година на издаване: 1974

Тип: приказка (не е указано)

Националност: френска

Печатница: Държавна печатница „Димитър Благоев“ — Пловдив

Излязла от печат: 25.XII.1974 г.

Редактор: Христиана Василева

Художествен редактор: Иван Стоилов

Технически редактор: Георги Кожухаров

Художник на илюстрациите: Серджо Ридзато

Коректор: Елеонора Христова

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/4742>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.